

על פי התורה אשר ירוך
Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ
מראי
מקומות
עומקא דדינא

הלכות שכנים-חלק ב'

NEIGHBOR LAW-WEEK 2

על פי התורה אשר יורוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

PREPARED BY

Rav Shmuel Honigwachs

Dayan at the Bais Havaad

Rav Dovid Grossman

Rosh Bais HaVaad

Rav Baruch Fried

Dayan and Yorucha Project Editor

Rabbi Chaim Belsky

Head of Yorucha Development

Rav Ariel Ovdia

Dayan and Editor

Rabbi Yaakov Tescher

Director of Torah Projects

A project of **BAIS HAVAAD**
HALACHA CENTER

1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412

WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA

YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

105 RIVER AVENUE, SUITE #301

LAKWOOD, NJ 08701

501C3 TAX EIN# 26-3711474

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanus

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

תוכן הענינים

חלק א' – הרחקת נזקין

- 8 חיוב על המזיק או על הניזק.
- 13 חזקת תשמישים ונזקין.
- 21 סמיכת דבר המזיק קודם שבא דבר הניזוק.
- 28 קנה מישאל ושני יהודים שחלקו.

חלק ב' – היזק ראייה

- 38 היזק ראייה שמיה היזק.
- 52 היזק ראייה בחצרות שבזמנינו.
- 55 בא מחמת עכו"ם.
- 60 היזק אי-ראייה.

חלק ג' – היזק קול ונכנסים ויוצאים

- 70 עשיית מלאכה שעושה רעש.
- 77 פתיחת חנויות בתוך חצר.
- 80 לפתוח ישיבה או בית כנסת.
- 83 טענה בפני ועד העירייה.

חלק ד' – מיצר שהחזיקו בו רבים

- 94 סילוק דרך הרבים.
- 101 דריסת רגל ליחידים.
- 104 חיובי שכנים להדדי.
- 107 השתתפות בדבר שאינו נצרך.

YORUCHA CORPORATE SPONSORS:

FOUNDERS & BUILDERS

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

In memory of
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"L
לע"נ הרב יוסף ישראל ב"ר משה גרוסמן זצ"ל

LOWINGER FAMILY
ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מרים בת חיים ע"ה

**BARRY LEBOVITS
& FAMILY**

לע"נ ישראל ליב בן מרדכי ז"ל,
ברכה לאה בת אריה לייב ע"ה

**MR. HOWARD
ZUCKERMAN Z"L**
ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

**ARYEH WEISS
& FAMILY**

MAAREH MEKOMOS DEDICATIONS

**DINA DMALCHUSA &
MINHAG BMAMMON**

Dedication available

**MISHPITEI HAMAMMON &
HILCHOS GEZEL**

Dedication available

**GEZEL AKUM &
GENEIVAS DA'AS**

Dedication available

HALACHOS OF EMPLOYMENT

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר'
משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת
ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

**HALACHIC DEALS
& DOCUMENTS**

Dedication available

**BUSINESS & EMPLOYMENT
ON CHOL HAMOED**

Dedication available

CORPORATE CHAMETZ

Dedication available

*Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock
& Family*

*in honor of the Yorucha Chabura at the Kollel Los Angeles
and its Rosh Chabura - Rabbi Zalman Frager*

PARTNERSHIPS & CORPORATIONS

Dedication available

*Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak
לכות רפואה שלמה לכל חולי ישראל*

INFRINGEMENT & COMPETITION

*Dedicated in memory of
Rav Yehuda Kelemer זצ"ל*

*Young Israel W. Hempstead Eitz Chayim Dogwood Park
Led by R' David Felt, Led by Rabbi Dov Greer
R' Aaron Gershonowitz*

COMMITMENTS & KINYANIM

Dedicated

לזכר ולע"נ ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראו ז"ל
נפטר י"ב סיון תשמ"ז תנצב"ה. הונצח ע"י משפחתו

ONAAH & MEKACH TAOS

Sponsored by

Frankel Rubin Klein, Attorneys at Law
Mayer S. Klein, Managing Partner
בע"ה. Solving serious business problems.

TZEDAKAH & MA'ASER I

*Dedicated by the Yorucha Chabura at
Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY
in honor of their Mara D'asra and Rosh Chabura
Rav Aaron Eliezer Stein Shlit"l
בכות ר' שמואל ברוך הי"ט ומשפחתו עמו"ש*

TZEDAKAH & MA'ASER II

Dedicated by the Yorucha Chabura at

**כולל
זיכרון
שניאור
SHENUR**
תלמוד תורה ופנימי
Monsey, NY

*in honor of their
Rosh Chabura
הרב מיכאל איללעס שליט"א*

**SHEMITAH
& PRUZBUL**

Dedicated

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

**LOANS, GUARANTORS,
& BANKRUPTCY**

*Dedicated by the Yorucha Chabura at
Lido Beach, NY in honor of their
Rosh Chaburah, Rabbi Yakov Lowinger*

RIBBIS FUNDAMENTALS

This volume has been sponsored by

STEINMETZ | LLC
ATTORNEYS AT LAW

*לע"נ ר' אברהם ברוך בן יעקב יצחק ז"ל
ולע"נ פיידיא נעבא בת ר' פאזל הערץ ע"ה*

RIBBIS IN COMMERCE

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל
האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל
האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. and Mrs. Avigdor Fried

**PROFESSIONAL ADVICE AND
MALPRACTICE**

Dedication available

**BROKERAGE AND LASHON
HARAH IN BUSINESS**

Sponsored by Mordechai & Chaya Klein

One
REAL ESTATE
commercial & residential

**YICHUD AND
GENDER-RELATED ISSUES**

Dedication available

**AVODAH ZARAH AND ISSUREI
HANA'AH**

Dedication available

THE BAIS DIN PROCESS

ר' שמואל ברוך הי"ט
ומשפחתו עמו"ש
Far Rockaway, NY

PESHARA & ARKAOS

**THE
ROTHENBERG
LAW FIRM LLP**

SHABBOS & COMMERCE

Dedication available

Sugya Introduction

Concepts that will be discussed in this topic

As the old adage goes, good fences make good neighbors. But this begs the question: who pays for the fence? The Gemara in Bava Basra dedicates entire chapters to the laws of neighbors and neighborhoods. In this booklet, we explore some of the more common topics as they apply in our times.

DUTY TO PROTECT:

The first segment begins by dealing with a fundamental question: who assumes the burden of protection for activities done within one's property that negatively affect a neighbor? Is the *mazik*, the one doing the activity, required to add protections so that others aren't harmed; or is it the *nizek*, the one who is being harmed, who is required to protect himself? This leads into a discussion of *chezkas nezakin*, one who has already established his right to engage in a specific activity, whether and when he can be required to desist.

PRIVACY CONCERNS:

A major topic in *Nizkei Shechainim* is that of *hezek re'iyah*, invasion of another's privacy. The Torah is particularly stringent in this regard, because it relates to the requisite modesty of a Jewish neighborhood. In some cases, setting up a scenario where one has the potential of invading the privacy of another may be an *issur d'oraysa*, even if he never actually looks. A related discussion is whether blocking someone's scenic view is restricted in Halacha.

QUIET LIVING:

Of the most common complaints against neighbors is noise that affect the "quiet living" of others. Whether the noise is that of crying infants, or of increased foot-traffic due to economic activity taking place in someone's home, neighbors often feel their own quality of life is being stolen from them. A particularly sensitive topic is when the noise involves a mitzvah, such as teaching torah or establishing a shul. As we will learn, Chazal gave special rights to such activities, even if it is to the detriment of the neighbors. At the same time, there are sources in the Poskim that a resident may utilize the local zoning laws to impede such activity.

SHORTCUTS AND EASEMENTS:

In more rural areas, shortcuts through private property are often an integral part of the infrastructure. If the homeowner should at some point wish to repossess his property, there are limitations placed upon him by Halacha. An important differentiation is made between easements that were made available to the public, as opposed to easements allowed for private individuals.

SHARED EXPENSES:

Closing out the topic, is a general overview on shared expenses. We look at which expenses are mandatory for everyone, which are optional, and the proper way of assessing each resident's share in the costs.

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON Shechainim

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

Is it permitted to extend a deck if doing so will provide a view into a neighbor's window?

2

May one lobby a zoning board to prevent his neighbor from getting a variance?

4

Does choshen mishpat allow a resident to stop the establishment of a yeshiva building near his home?

3

If a resident builds an upper floor with windows higher than the neighbor's pool fence, is he obligated to pay for a raised mechitzah?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN "BUSINESS HALACHA DAILY" TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

חלק א' הרחקת נזקין

תוכן הענינים

- חיוב על המזיק או על הניזק 8
- חזקת תשמישים ונזקין..... 13
- סמיכת דבר המזיק קודם שבא דבר הניזוק 21
- קנה מישראל ושני יהודים שחלקו 28

*For the Halacha Shiur on Distancing Harmful Items
and Practices, see pages 34-35*

עין משפט

גרי מצוה

כ.ו.

גרי מצוה

לא יחפור פרק שני בבא בתרא

עם הכפפות

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

קט"ו

כדניד נכתבא אפומא דחצבא. שאס יעמו כל על המורה וכוסיא

עליה יעו הסקי מהמת הרעה: רתא. מה שמעתי מן הפסק:

מאי שניא מורה. נשבת דמידי וכו' שהיה מקשימו חשיב ליה

עושה מלאכה אלמנא גרי דליה יעמו: דייגי וורה ורוח מסייעו.

כי היכי לענין שבת הוה כמו לענין

מקוץ נמי כמו חשיב ליה: ורבינא

כשישנה מנה ביה. כשנלמא וורה ורוח

מסייעו לא הוה ליה פירכא

דקסבי ממונא מלאכה ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

לפניו דהתם מלאכת ממשנת חסרה

אפומא דחצבא. על פי הקונו קיאו לריי דאיך יהא האפדנא

ייד טלי הלי עד שמתנדנד הכתמת דל"ח הפת קרוב

ליפול ולפי הענין משמע שהיה צינ חוק שהרי מוחך העושה נראה

ובגמ' שבת (ק"ז ע"ג) נמי האפדנא דפירה גדולה הוה

שס לרין משמע דפירה גדולה הוה

ונראה לריי דכד ניינא נכתמת

כשאלס ארוח הכר צידו שווי דבר

מועט הרבה א"כ מ' מתנדנד האפדנא

חייב להרמיק ולרינא נראה שאין

פ"ה דמוק דדבר מועט מתנדנד

הנכתמת שהוא דבר קל חף על פי

שהאפדנא אינו מתנדנד כל כך:

זיקא הוא דקא מפטי ד"ה. קישוי

לריי דלחייב משום אש

מזדי דהוה אלמנא וקשיטו ומשאו

שהניחן בראש גגו ופלו ברוח מזיה

והיוקו לחייב משום אש כדלמנר

פ"ק דצ"ק (ק"ז ע"ג) והכא דלמנר ליה

ברוח מזיה חייבי מדפריך עלה

מזוזה ורוח (ז) משיעו דלחייבי

ברוח מזיה דמשמע כשהכנס (ט)

ק"ד (ט"ז ע"ג) נמי ליפא ולימנא הוה

ומדפריך מגן היואל מתמם הפגוע

דהיינו ברוח מזיה דמידי משום אש

דגבי אש קמי לה כשהכנס ואומר

ריי דלא דמי לנאש דלחייב משום

אש אלא כשעשה האדם את האש

לברו דכחמי' הנמצא את העצירה

א"כ חייב לריי דכד ניינא נכתמת

כשאלס ארוח הכר צידו שווי דבר

מועט הרבה א"כ מ' מתנדנד האפדנא

חייב להרמיק ולרינא נראה שאין

פ"ה דמוק דדבר מועט מתנדנד

הנכתמת שהוא דבר קל חף על פי

שהאפדנא אינו מתנדנד כל כך:

זיקא הוא דקא מפטי ד"ה. קישוי

לריי דלחייב משום אש

מזדי דהוה אלמנא וקשיטו ומשאו

שהניחן בראש גגו ופלו ברוח מזיה

והיוקו לחייב משום אש כדלמנר

פ"ק דצ"ק (ק"ז ע"ג) והכא דלמנר ליה

ברוח מזיה חייבי מדפריך עלה

מזוזה ורוח (ז) משיעו דלחייבי

ברוח מזיה דמשמע כשהכנס (ט)

ק"ד (ט"ז ע"ג) נמי ליפא ולימנא הוה

ומדפריך מגן היואל מתמם הפגוע

דהיינו ברוח מזיה דמידי משום אש

דגבי אש קמי לה כשהכנס ואומר

ריי דלא דמי לנאש דלחייב משום

אש אלא כשעשה האדם את האש

לברו דכחמי' הנמצא את העצירה

גלגל קוע הרוח ואח"כ הולכת על

ידי רוח מזיה אלג הכא חן עושה

לברו כל עיקר אלג ע"י הרוח דאי

לאו רוח לא הוה רתא אלג לאו

עיקר דמיני ללינא ולימנא הוה

דפסור והיינו דמשני כ"י פריך בפסוק

מ"ש מגן דהוה סלקא דעמך דמיני

ממש לגן ומשני התם נחל ליה ללינא

ומתחין להכות כח עד שלא הגן

משום אש. והתם נחל לגן שיה

חייב דמינא ליה ללינא

מכוח אכל הבא גבי

רתא לא נחל ליה

ולא (ו) רוח חזקתם הולכת

כלל וא"ת מ"מ יא חייב להרמיק

מזדי דהוה אגון דממתיק דמידי

להרמיק א"ע דקא ממתי ליה וי"ל

דמיני דמיני והכא חייבי אלניע

דרי יוכי דלא מחייב אלג גיורי דליה

הכא דפריך מגן ולא מיני לאוקמי

ההיא גזן כרמין משום דלא פליגי

רבי יוכי ורמנ לענין חיוב תשלומין

אלג לענין דהתקא ו"ת מלי שנת

ממתיק דלפניו לרי יוכי מתיקין אע"ג

דהיא גופה ממתיק נפשה (י) כמר ד"ר

כדלמנר לעיל אלג קשה מעורבן לעיל (ק"ז ע"ג)

כמר דר אשי ונלמנר ועוד אומר ר"י דענלי

חייס שאני דחמידי טפי מרוח דתא דמורב

נהן כדלמנרין ככח קמח (ק"ז ע"ג):

מאי שניא מורה ורוח מסייעו. ורבינא

לא חשיב ליה פירכא דקסבי ממונא

מלאכה ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מאי שניא מורה ורוח מסייעו. ורבינא

לא חשיב ליה פירכא דקסבי ממונא

מלאכה ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

מלאכת ממשנת חסרה לפניו דהתם

הדר נפלי מודה ר' יוסי דאסור כיון דהתחתון אינו יכול לתקן לינצל מהיזק העליון אם לא יעשה כפיפת אצנים, כולי האי לא אטרחהו חכמים ונריך העליון לסלק היזקו. והלשון מוכיח כן מדקאמר כל אימת דמשי ידיה.

וכן מלאמי צספר אזי אסף צפרק הבית והעלייה וז"ל והכל לפי הענין וההיזק שמי רחילה מועטין ראויין לכלות אצל אם יש חפירת מים מרובין אללו והן מוזיקין לו תדיר דרך כותלו הוה ליה גירי דיליה עכ"ל. וכן כתב צעל העיטור⁹ וז"ל מרחיקין את הסולם מן השוכן כו'¹⁰ ומקשי לימא מתניחין ללא כרבי יוסי, וכתב רב שרירא הכי אימתר קדמנא צמחיבתא צאדר שנת רפ"ד מ"ש דשצקינן עד הכא צגפת ובוצל וסיד סלעים וזרעים ומחרישה ומימי רגלים ומשרה ותנור וריחים וחנות ורפת צקר קול הנכנס וקול היוצא וסמיכת כותל משום דושא וחלונות משום היזק רחילה, אלא דכולהו גירי דשכיחא אינון וכגון דאגבה לסולם דליכא היזקא צסולם, איצטרריך למימר לימא מתניחין ללא כרבי יוסי ומתריך לה משום גירי דיליה. ור"ח³ ורי"ף וז"ל¹¹ צתר הני טעמי אזלי דכולה מתניחין משום גירי דיליה, ולא דמו לאילן דצעידנא דנטע ליחנהו לשרשין. ומסתברא דכולהו הנך דתנינן צפירקין משום ממון הוא שמויק ממון חצרו ולא דמי לאילן וצור דשרשיו פנים חדשות צאו לכאן זה סולם דדמי ליה אוקמיה כרבי יוסי ומשום גירי דיליה, עכ"ל¹². וגם יש לחלק כאשר כתבתי צתחילה צצור אין היזקו מרובה וצקל יכול להרחיק מן האילן

וכן שוכן נמי יכול להרחיקו ואין היזקו מרובה ומצוי כל כך כמו שאר הרחקות דמתניחין. ולא דמי גדון הלזה להא דאמרין¹³ ואם מימי הרגלים מן הכותל ג' טפחים וכן¹⁴ לא ישחין אדם מים צצד כותלו של חצרו אלא אם כן הרחיק ממנו ג' טפחים, צד"א צכותל של לצנים אצל צכותל של אצנים טפח צכדי שלא יזיק. והמדקדק צפרק לא יחפור דשיערו חכמים צכל דבר ודבר לפי מה שראוי]* להזיק, והיכא שידוע קצב וסכום עד היכן ראוי להזיק כתבו השיעורים והיכא שאין ידוע כתבו צכדי שלא יזיק, כדחנן¹⁵ ומרחיק מנטיעותיו של חצרו ומנירו צכדי שלא יזיק, כי דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום והקפידה תורה שלא יעשה אדם צתוך שלו דבר הגורם היזק לחצרו. ואמרו חכמים שלכל דבר מועיל חזקה מלצד לצוקין גדולים, ולהכי דקדקו הגאונים לומר שר' יוסי מודה צכל הרחקות דמתניחין כדי להחמיר צהרחקות. ועוד החמירו יותר צהיזקות דאע"ג דארחיק כשיעור שאמרו חכמים אם היזק חייב לשלם, כדחנן¹⁶ היה מעמידו צעלייה עד שיהא תחתיו מעיצה ג' טפחים וצכירה טפח ואם היזק משלם מה שהיזק. ומסתברא דה"ה צשאר היזקות דמאי שנא משאר הרחקות הרי לא פשע צאשו, ששמר גחלתו כמאמר חכמים, דאי פשע צאשו לא היה אומר רבי שמעון לא אמרו השיעורים הללו אלא שאם היזק פטור מלשלם. ומאחר שלא פשע אין לחלק צין תנור לשאר הרחקות אלא חכמים לא הזיקו להרחיק צכל דבר ודבר אלא לפי מה שרגיל להזיק והזיירו למקרב ההיזק שאם על כל זאת יזיק שיחייב לשלם.

In the common scenarios, Chazal estimated the level of precaution required not to cause damage to the neighbors. Wherever a precise level of precaution could not be established, the general rule is that one must distance himself as much as is necessary so as not to cause damage to his neighbors.

שו"ת הרא"ש ככל קח אותי בכל דבר המויק שיערו חכמים עד כמה יכול להזיק. ואם אינו ברור סתמו לומר שירחיק עד כדי שלא יזיק.

דיליה מודכ גם ר' יוסי שעליו יש גם דין בהחזק מלד במקום וכשני יכול לגרום לו שיטעך להרחיק כדי שלא להזיק לו בגירי דיליה, משום שגורם לו דינו עלמנו, דעשה זה ממילא אזהרה ככלכות שגנים שהוא אזהרה בהמקום. ומדויק לפ"ז לשון מודכ ר' יוסי שהוא כולל לדין דרבנן ממש שהוא שיש צד גם דין בהחזק מלד שלא להזיק גם את המקום.

והנה צותל שהוא דבר בהחזק ברי יבנה חצרו בהחזק במתכונן אחרי שכבר יש שם הגפה והבנין, ונמלא שאף שידוע שהחזק כבר החזק לכותל ומי"מ בונה והיו זה גירי דנחם-בבונה, וכמו מקרב הדבר חלל האש שפטור בעל האש למפורש בחומ' ב"ק דף ו' ד"כ לאחיו ע"י"ש, שלכן גם ככה נסתלק שם גירי דיליה ממניח הגפה חבל, ולכן סביר בחומ' דמוחר לסמוך לר' יוסי גפה חבל כשליכא כותל, ואף של"ד לחילן דהתם ממש אינו גירי דיליה וככה הוא מחמת שנסחלקו מעשיו, מי"מ הביא ה"י מאילן דחזין דמה שנה בהחזק ע"י מעשיו שמתחלה אינו כלום לחייבו להרחיק כיון שצפה בהחזק אינו עושה כלום, לכן אף ככה מה שיצא עכ"פ בהחזק ע"י מעשיו אינו מחייבו להרחיק כיון דלא יחשב אז כעושה מחמת דחשב המעשה על בונה הכותל ועיקר מה שהביא מאילן הוא רק בשביל רבנן, דלרבנן כיון דאסרי בחילן אף שאינו גירי דיליה מאחר שעכ"פ על ידו יהיה החזק לחצרו, אסרי גם בגפה חבל לסמוך כשליכא כותל משום דעכ"פ ע"י לא יוכל לצנות כותל, ובחומ' שלא הביאו מאילן נכון יותר למה שבאחריו. (ועיין בקונטרס במילי דחזיקין בתרעק"א ד"ה וכל זה שהביא מרמז"ן כפיין סברא זו שכח חבל אס' הלוקח בונה שם דבר בהחזק הוא עלמנו מביא בהחזק עליו ח"ל זה להרחיק וכו' כדמחצתי אף סובר זה רק בלוקח).

החזיק ונמלא שהחזק צמח שלא שמר חצוהתו גרם לו רק חיובי עלמנו, וכמו כן בשכנים אחרי שמלד כלכות שכנים יש דין שאסור לכל אחד מהם להשתמש אף בשלד דברים שמחזיקים לחצרו, כוא ג"כ נגדר שמירה שיש למולף שרשאי החזק לגרום שיטעך החזיק לשמור אף שממילא יהיה להחזיק הפסד מה שצריך לצנות גדר צפני שורו וכדומה משום דגורם לו חיובי עלמנו, שלכן גם ככה אף שגורם לו הפסד בקרקפו שלא יוכל לטע חילן שרי משום שגורם לו דינו עלמנו. וזהו סברת החומ' ד"ה אבוי שכתבו דכה דמרחיק יותר לא מפני שלא חיקו בבור חלל מפני שלא חיקו הוא לצור ולהבי און לה להגות מלסמוך בשביל כך, דעמם הוא משום שמלנו שאף שבמה שהחזק אינו שומר חצוהתו גרם שבעל השור יטעך לשמור את שורו ורשאי כדבאחריו.

וזה סובר גם ר' יוסי דהחזיק הוא במחוייב להרחיק שלא להזיק את מקום חצרו מהשמישו והחזיק אינו מחוייב מלהרחיק אף שמלד זה טועט את החזיק מלהשתמש בחשמיש החזיקו משום דכה כגורם לו דינו עלמנו. חבל פליג ארבנן צד שסובר דלא החשיבו מלד כלכות שכנים מה שאינו בגדר חזיק שיהחשב לחזיק צד שיטעך ברובה לחפור צור להרחיק צורו שלא יחזק אחר זמן ממילא, דמה שיגדלו בהרשים כיון שאינם עכה בעולם לא שייך לחייבו עכה חלל מדין שממונו חזיק ולא מלד גירי דיליה ודין ממונו חזיק ליכא בהחזקה דשכנים, דמלד כלכות שכנים שהוא מעמם שחשב ככחו כל העולם ע"י, יש להחשיב אדרבה גם את החזיק לחזק כיון דנמלא שממש כן שוין דאם יעשה זה לא יעשה זה, ולכן לא מסביר לו שיהא עוד להחזיק ולחייב את החזיק שיהיה הוא חזוק ממילא, ואין ע"י שום תנאי בכלכות שכנים שלכן אין לאסור לכל אחד לפעוה בשלד מה שרובה. חבל צמח שהוא ממש בגדר חזיק כגון בגירי

The responsibilities of neighbors toward each other are based upon an implicit set of conditions, that all residents are presumed to have committed to. According to R. Yosi, restraining a resident from acting within his own property in a way that doesn't directly harm his neighbor would be an infringement on his own usage rights, and this was never something he agreed to. As opposed to an action that can be categorized as "arrows" that cross the property line, in which case the perpetrator must restrain this damage, just like all direct forms of property damage.

דברות משה בבא בתרא סימן יג ענף 1
חיובי שכנים להדדי בנייים על יסודי התנאי, דהוי כאילו התנו זה עם זה. ודעת רב יוסי שאם יתחייב החזיק להימנע מלעשות דבר בתוך שלו כדי להתרחק משכנו, הוי כאילו הניזק חזיקו מלהשתמש ברשותו ועל זה לא התנו. ורק בדבר שהוא "גירי דיליה", דהוי כאילו הולך וחזיק לחבירו, מודה רב יוסי שהניזק יכול לחייבו להרחיק את נזקיו כמו שחייב לשמור את שורו שלא ילך ויזיק.

[דף ע"א - ע"ב]

י **במך** לו כותל אחר אמר רב הונא סמך לפלגא סמך לכולה. ורב נחמן אמר למאי דסמך סמך ולמאי דלא סמך לא סמך והלכתא כרב נחמן ומודה

רב נחמן בצאפריזא ובאקצועי דכשורי * א"ר נחמן צי כוי לא הוי חזקה א"ע"ג דמנחם הימלטי דא"ל אמנינא כי מפייסת לי לא תרע אשיתאי:

י"א **יב אבור** רב נחמן אחזיק להורדי לא אחזיק לכשורי. פ"י בכותל שידוע שהוא של ראובן שהוא בנאו לבדו ושמשון שכנו סמך עליו הורדי שהן קורות דקות וטוען שקנה ממנו או שנתן לו כח לסומכין עליו והחזיק ג' שנים אין לו כח לסמוך עליו קורות גדולות ולהכביד על הכותל יותר מאותו בנין שהחזיק בו כבר

[אחזיק לכשורי אחזיק להורדי] ורב יוסף אמר פ"י אחזיק להורדי אחזיק לכשורי. ובספרי ספרד מנאחי איכא דאמרי א"ר נחמן אחזיק להורדי אחזיק לכשורי

ופסקו הלכה כהאי ליטנא. ואפ"י לפרסיה דלא גרסי האי ליטנא מסתברא דהלכתא כרב יוסף לפי שהקונה מחזירו ליטן לו רשות לבנות בכותלו לא שכיח שיקנה לתנאין ולפי שעה לא הוצרך אלא להורדי. וכתב ה"ר יונה ז"ל הא דאמר פ"ק

הבית והעלייה (דף ק"ז:) עליון שבא לשנות בשקמים שומעין לו בצרורים אין שומעין לו אלמא אין למדש ולהכביד על הכותל יותר על חזקה ראשונה [מ] התם מיירי

כגון שלקחו הבית והעלייה בניין או שירשוהו והיה סיבוך העלייה בשקמים שלא זכה מתחלת מקחו בעלייה אלא בסיבוך שקמים אבל אם לקחו שנים חורבה וזו זה בית וזה עלייה א"ע"פ שלא סיבוך עלייה כי אם בשקמים כיון שאם היה רוצה

היה מסבך בצרורים אין אומרים הפסיד דינו מפני שלא רצה לסבך בצרורים פעם ראשונה אלא אם נפלה העלייה יכול לסבך בצרורים כמו שהיה דינו בתחלה וכן

אחזיק להורדי דשנעתינן דכיון דהחזיק בכותל שלש שנים ונאמן לטעון שלקחו כדי לבנות עליו ויכול לטעון כשלקחתיו מתחלה ייחתי יכול לסמוך עליו כשורי ולא

הפסדתי דיני לפי שלא הייתי צריך לזאתה שעה אלא להורדי ונראה שחזקה זו מועיל אף לאבני החומה אם נפלו דמסתמא כשקנה ממנו רשות לסמוך על כותלו קנה ממנו כל הכותל להיות חצי שלו ולא אמרינן שהקנה לו רשות תשמיש בעלמא

ולא בנין הכותל אבל אין לו צורך של מקום הכותל דאיתו לא אמרינן שהקנה לו כל זמן שלא פירש:

י"ג **ואבור** רב נחמן אחזיק לשפכי לא אחזיק לנטפי לנטפי אחזיק לשפכי ורב יוסף אמר פ"י אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי אבל לנריפא דאורבני לא. ואיכא דאמרי אמר רב נחמן אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי לנטפי אחזיק לשפכי

אבל לנריפא דאורבני לא ורב יוסף אמר פ"י לנריפא דאורבני. עבד רב יוסף עוצדא פ"י צנריפא דאורבני כשמעתיא וכן הלכתא והכא נמי איירי בחזקה שלש שנים וחזקה שיש עמה טענה:

י"ד **אבור** רב נחמן אמר רבה בר אבוא המשכיר בית לחצירו [דף ע"ב] צבירה גדולה משתמש ביוזים ובכותלים עד ד' אמות [ג] ובעובי הכותל צמקוס שנהגו אבל בתורבן אפדני לא ור"נ ידיה אמר פ"י בתורבן אפדני אבל

בצחצה שאחורי הבתים לא ורצה אמר אפילו בצחצה שאחורי הבתים והלכתא כרבא. אמר רבינא האי כשורא דמטללתא עד שלשים יום לא הוי חזקה לבתר

תלתין יומין הוי חזקה ג' לא בחזקה קניייה איירי אלא אמתינא קאי מארבע אמות ולמעלה בחזקה שלא נתן כהיא דא"ר נחמן צי כוי לא הוי חזקה אלא דאיתי

בחר הכי כל מימרי דרב נחמן והך מלתא ג' דרב הונא קיימא אמתינא אבל [ג] בחזקה דקניייה אפ"י אי חצריה צטיינא צעי חזקה שלש שנים * ואי סוכה דמנחה היא [ע] עד שבעה יומי לא הוי חזקה לבתר שבעה יומי הוי חזקה ואי חצריה צטיינא לאלתר הוי חזקה *:

י"ז **אבור** אבני שני בתים משני צידי רה"ר זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה שלא כנגד זה ומעדיף * מאי איריא רה"ר אפילו רה"י נמי

[ג] דכיון דלא סמיכי אהדדי אפ"י אין מפסיק צטיינא אלא רשות היחיד איכא היזק ראייה לא מיציעא קאמר לא מיציעא רשות היחיד דודאי עבד

אלא אפ"י רה"ר דסד"א א"ל סוף סוף [בעינא] [בעית] איצטנועי מצני רה"ר קמ"ל דא"ל צני רה"ר ציממא חוץ לי צלילא לא חוץ לי את צלילא נמי חיות לי צני רה"ר כי

קאימנא חוץ לי כי יציבנא לא חוץ לי את כי יציבנא נמי חיות לי צני רה"ר כי מעיינו חוץ לי כי לא מעיינו לא חוץ לי את כי לא מעיינת נמי חיות לי. אמר רב

שני בתים משני צידי רה"ר זה עושה מעקה לחצי גגו ומעדיף זה עושה מעקה לחצי גגו ומעדיף פשיטא לא צריכא דקדים חד מינייהו ועבד ידיה מהו דמימא

נמי א"ל אידך שקול אויניקא ועבדיה כוליה דאילו נמלכת צי קודם שהתחלת הייתי אומר לך אני אעשה הכל על גבי ותן חצי ההוצאה או אהא תעשה על גגך ואתן

לך חצי ההוצאה ודין הוא שהיית צריך לעשות כן שהיינו משתכרין העדפה וגם שהייתה היזק ראייה מסולקת מכל וכל השתא נמי שעשית החצי על גגך תגמור

ואתן לך ההוצאה קמ"ל דא"ל אמאי אישתהית כולי האי עד שהתחלתי שאילו אמרת לי תחלה הוה יציבנא לך אויניקא ומה ששקת דסבדת לא תרע אשיתך

אנא נמי לא תרע אשיתאי:

י"ח **אבור** רב נחמן אמר שמואל גג הסמוך לחצר חצירו עושה לו מעקה גבוה ד' אמות על כותל ביתו ומשלו ואין צעל החצר מסייע לו בצולאה

אבל צין גג לגג לא ורב נחמן ידיה אמר אינו זקוק לדי אמות אבל זקוק למחיצה עשרה למאי אי להיזק ראייה ד' אמות צעי ואי למיתפס עליו כנגד צפחות מנאן קגי לעולם למיתפס עליו כנגד בעשרה לא מצי מישתמיט ליה צביר מעשרה מצי

הגהות הב"ח ב בהגה"ה ד"ה ואפ"י. חצי הוצאתו. נ"ב וכ"כ במרדכי הארוך ע"ש פ"ח וכ"כ בערוך ערך לפתא ע"ש כי האריך: ג ואע"ג דמתנח ביה הימלטי דא"ל אמינא לכי:

פ"פ"א חריפתא

הכותל. צלצלו ענון אם השמיר לו זה עלייה. רש"י: [ג] חזקה דקניייה אפ"י: [ע] עד שבעה יומי. לאו דוקא שבעה דשמיני עזרת לא יוכל לתמור. תוספות: [ג] דכיון דא"ל פמיכי אהדדי. דאי סמיכי איכא פלוגתא לקמן:

בדין. כלומר שלא עמד צדו כשסירב: [מ] התם טיירי כגון ששקחו בו'. וצפרק הבית והעליה כתב דברי הראב"ד ותרויהו איתנהו להלכה וכן צ"י סימן קסד תשובת הראב"ד סימן חתקל"א כתב דברי הראב"ד וכתב חרוך אחר צלצלו ואני מוסיף על דבריו: [ג] ובצבירי

The Rosh writes that even a chazaka for usage rights requires three years of regular usage together with his claim of having received explicit permission or that he had bought the rights to use it.

רא"ש בבא בתרא פרק א סימן יא - יג
הרא"ש כתב שגם לחזקות אלו בעינן שלש שנים עם טענת לקוח או מתנה.

חשן משפט קנה הלבות נזקי שבנים

סעיף ל"ד (עב) עון פטור מלשם שהרוח כו'. דין זה נלמד מהכלל דק"ל [ב"ב ס' ע"א] גרמא נזקין פטור: סעיף ל"ה (עב) עון כגון שפייעו עמו "מיד". צפרישה [סעיף ג"א] כחמז, דגראה דר"ל "מיד" שפייעו הוה חזקה, ולאפוקי אס ראהו ושמק, דכחז אחר זה דלא הוה חזקה אלא כ' דעיני דיעד נזקין ושמק. גם י"ל דלרעוהא נקט שפייעו עמו מיד. ועיין דרישה [פרישה]: (עד) עון וכן ראוי להורות אע"ג כו'. עיין לעיל סימן קנ"ג סעיף ט"ז וצמ"ע [שם סק"ב], שכתבתי והארכתי כוה שלל כלל הענינים פסק מור"ס ק, כי אס כוה ויכולא כוה, ע"ש:

ריח בית הכסא או האבק לחבירו כדי שלא יזיקו 'אפילו היתה הרוח הוא שמסייע אותו בעת שעושה מלאכתו ומוליכה את העפר או נעורת הפשתן והמוץ וכיוצא בהן ומגיעתן לחבירו הרי זה חייב להרחיק כדי שלא יגיעו ולא יזיקו ואפילו על ידי רוח מצויה שכל אלו כמי שהזיקו בחיצו הן ואף על פי שהוא חייב להרחיק כל כך אם הוליכה הרוח המצויה המוץ והעפר והזיקה בהן יז"א* פטור מלשם שהרוח ה"ה הוא שסייע אותו.

לה"כ כל הרחקות שאמרנו אם לא הרחיק וראה חבירו ושתק הרי זה מחל ואינו יכול לחזור ולהצריכו להרחיק והוא ³³שראו ממנו שמחל ³⁴לכגון שסייע עמו ³⁴מיד או שאמר לו לעשות או ³⁵שראהו שעשה בצדו בלא הרחקה ושתק ולא הקפיד על זה וזה. הגם ועיין לעיל סימן קנ"ד סעיף י"ז "ז'א'וכן ראו להורות אף על גב ³⁶ד"ש אומרים דזעיני חזקה שלש שנים וטענה.

לו ³⁷במה דברים אמורים בשאר נזקים חוץ מארבע שהם ³⁶העשן וריח בית הכסא ויהאבק וכיוצא ציונים ומקורות (פ) שם נמנ"ס פ"א משכנים ה"ד וטור הנילוו נספיק נ"ל. (ג) טור שם נסס הלא"ס ב"ב פ"א סי' י"א-י"ג [ראה ב"י סימן קנ"ג סעיף כ"ז]. (ד) שם נמנ"ס פ"א משכנים ה"ד. (33) במהדורת קניגסברג: שראה, וברמב"ם: שיראה. (34) ראה ט"ז שע"ל: ביד, וכ"ה ברמב"ם בגירסת המרדכי ב"ב סי' תקכ"א. (35) כ"ה בדפוס וברמב"ם, ממהדורת באה"צ ואילך: שראוהו. (36) המרכאות ממהדורת הסמ"ע.

ציונים ומקורות (פ) שם נמנ"ס פ"א משכנים ה"ד וטור הנילוו נספיק נ"ל. (ג) טור שם נסס הלא"ס ב"ב פ"א סי' י"א-י"ג [ראה ב"י סימן קנ"ג סעיף כ"ז]. (ד) שם נמנ"ס פ"א משכנים ה"ד.

(33) במהדורת קניגסברג: שראה, וברמב"ם: שיראה. (34) ראה ט"ז שע"ל: ביד, וכ"ה ברמב"ם בגירסת המרדכי ב"ב סי' תקכ"א. (35) כ"ה בדפוס וברמב"ם, ממהדורת באה"צ ואילך: שראוהו. (36) המרכאות ממהדורת הסמ"ע.

מורי ורב

שו"ע סעיף ל"ה. שסייע עמו ביד. כצ"ל, וכן מצאתי. ולא זו אף זו קאמר, לא מביעיא ביד, אלא אפילו כפה. וכתב רבינו [הטור סעיף ג"א], שורא"ש [ב"ב פ"א סי' י"א-י"ג] ס"ל ג' שנים. משמע אפילו בסייע בידו. וקשה לי מאי שנא מסימן [קמ"ט] [קמ"ב סעיף א'] במס' הולכות פירות הוהו לאלתר חזקה. וי"ל דהא אמרינן שם אם אומר "לירות הורדתי נאמן, ה"ג מצי אמר לזמן קצוב מחלתי ונאמן. שם בהג"ה. וכן ראוי להורות. ג"ל כונת רמ"א דהביא הרבה פעמים פלוגתא זו ולא הכריע, וכאן הכריע, וטרח בעל הסמ"ע [בסימן קנ"ג סק"ב] בזה לחלק בהכרעת רמ"א סימן קנ"ג סעיף ט"ז. ותמהני על פה קדושה, דלפי הגר"ה נטר רמ"א עם הבאת פלוגתא זו באחרונה, להכריע דהמוציא מחבירו עליו הראיה ואין צריך ג' שנים בכל מקום. הגע עצמך, לדעת סמ"ע דלעיל דבהרחקות שאין צריך ג' שנים דהיינו מגפת דסעיף ד' עד הנה, למה כתב רמ"א דוקא כאן הכרעתו ולא בגפת, שהיא אפילו לדעת סמ"ע אין צריך ג' שנים, אלא על כרחך דנטר עד לבסוף, א"כ נאמר הא מילתא בלא שום חילוקים, ובכולן הוא כונת רמ"א כן, כן ג"ל

ר. כתב הרב המגיד [שם], מעשה שם, פסק להלכות [ב"ב י"ג ע"ב מדפי הר"ף]. פירוש, לעונדל נפלי כיתנא וכי' לעיל [אות פ'] מסיק שם צממלא [ב"ב כ"ז ע"א], היינו וזהו רותם מסייעמו, וכפירוש רש"י שם [ד"ה היינו] כי היכי דלענין שנת הוי כמו, לענין נזקין גמי ³⁸כחון חשיב ליה. ש. וכן ה"ר"ף [שם], ממירמל דרב אשי דגרמא צעלמא הוה וגרמא נזקים פטור, צ"ק דף ס' ע"א. סעיף ל"ה ת. שם [ברמב"ם פ"א משכנים] דין ד'. וכחז הרב המגיד, דעת הממזר כוה כעמ' הגאונים שכתבו שהעבודים נקנין בשמיקה ומיין סבלנות, ומיפק שראה הויקו ונדע לו ושמק הויא חזקה, ולא אמרו חזקם ג' שנים וטענת מוכר או מחילה אלא צנוף הקרקע, ולזה נראה שהסכים הרמב"ן ז"ל [בחיזושו ב"ב ג"ש ע"א]. סעיף ל"ו א. שם [ברמב"ם פ"א משכנים דין ד'] ממסקנת הגמרא צ"ב דף כ"ג (ע"ג) [ע"א].

ג. מעונדל דני צר מריון דהו נפלי כיתנא וכי, כמסקנת הגמרא שם דף כ"ו ע"א.

אות הצינור להשיך נרשטה כאן ע"פ נתי"י ש"ד וכ"י במשנה"י סק"י"ח וא"ל ישראל, כ"כ המחזורי נרשט ט"ק ז' בסנהור' לעני' סעיף ל"ז ע' החיבור שש"ט משלש

ותוק ע"פ האומר בהערותיו על השריע כאן משה"א סק"י"ח מכת"י י"ב כתי"י ש"ד רשט' להל' על החיבור: נגדו קרקע **נרשט שם להל' על החיבור: וכן היקד ראה ****נרשט שם להל' על החיבור: ואם קני מידו

The Poskim conclude that one can establish a chazaka for usage rights or the rights to perform a harmful practice within a neighboring property immediately and without a claim of having bought it or received it as a gift, provided that the owner clearly was aware that this chazaka was being established and consented to it, e.g. he assisted the person in making use of it. If, however, the harmful practice is in the form of smoke or sewage odors that carry into the neighbor's property, he may object even after many years.

סעיף ל"ו (ע"ה) ע"פ ואפילו סמך קודם שבא לשם דבר הניזק. הטור כ"כ נשם הרא"ש [הובאו בצינונים אות פ"ה], ולפי שיטתו [שם סי' ג'] דפסק כ"ח [בתוס' שם י"ח ע"ב ד"ה וטבר] דכל מוזיקין מותרין לסמוך כשאין שם דבר הניזק, וכל היכא שאין יכול למחות ממחילה, אין לו חזקה, וכמ"ש המחבר בסימן קנ"ד סעיף ט"ז ע"ש*, וכ"כ הטור כאן, ולא כרבינו יונה [בעליות שם כ"ה ע"ב ומובא בטור סעיף נ"ג] שחלק ע"ז. ואף ש"ל דרבינו יונה איירי כשהזיק ג' שנים קודם שזא לשם דבר הניזק וזא בטענה שקנאה, ומור"ס לא איירי בחזקת ג' שנים אלא בחזקת רביע ושחק הנ"ל [בסעיף ל"ה], וכה"ג אפשר דכו"ע מודים דלא הוה חזקה. הלא לא משמע כן מלשון הטור [כאן], שכתב אחר הזאת דברי הרא"ש שכ"כ הרמב"ם, וברמב"ם פ"א דשכנים [ה"ד] אינו מזכיר אלא מ"ש כאן המחבר, ואיירי אף מחזקת ג' שנים, ודו"ק: (שו"ת) טו כגון חצר השותפין כו'. בחזקת רביע זה דמלך כו"ע מודו שאין לו חזקה, מטעם שכתב המחבר כאן כיון שהזיקו הוא ממילא, וגם מטעם אחר שכתב הטור בריש סימן קנ"ז סעיף ט', ע"ש. ובהזיק רביע לחזון יש צו פלוגתא, כתבו הטור והמחבר בסימן קנ"ד [טור סעיף י"ז ומחבר] סעיף ז', וגם בסימן זה כתבו הטור בסעיף ט', ע"ש: (שו"ת) טו או שמכרין לו פירות, ולא אין נזיק קנין דקנה צמעות שנתן לו, אם לא שוקפן צמלוה דומיא דמתנה, ועיין פרישה [סעיף ס"א]: סעיף ל"ו (ע"ה) כ"כ ובין בירדה פירות, אפילו פרה של נחמונין. אי"נ קמל"ץ אף שצמירה מנשלין צה תמיד, משא"כ טור שאופין צו פת שהוא לפרקים, ועיין פרישה [סעיף נ"ה]: (ע"ה) כ"כ ומהוה דבתורה מצי מעבב. בפרישה [שם] כתבתי, דהאי "ומיהו" הו"ל כאילו כתב "דמיהו" גדל"ה, ור"ל דמשום

סעיף ל"ו (יה) עשן שאמרו כו'. מכתבי עיין בתשובת ו' לז *ספר ג' סי' מ"ו ונתשובת מהרי"ט [ח"א] סי' (פ"ח) מכתבי *ק"מ וסי' קי"ד דף קמ"ו [קשי"ב].

בו 'ונדנוד הקרקע' שכל אחד מאלו אין לו חזקה ואפילו שתק כמה שנים הרי זה חוזר וכופהו להרחיק הגה ע"פ ואפילו סמך קודם שזא לשם דבר הניזק. (מ"ה) אם זכו שניהן צל הפקר כל הקודם וזה ואין השני הצא אחריו יכול למחות צו. וכן הזיק רביע במקום שצריך מחיצה כ"כגון חצר השותפין שיש בה דין חלוקה³⁷ או שחלוקה ברצונם אף על פי שאין בה דין חלוקה יש לכל אחד מהם לכופה את חבירו לבנות הכותל באמצע כדי שלא יראהו חבירו בשעה שמשתמש בחלקו וימאחר שממילא הם מזיקים זה את זה (כ"ב) בלי עשיית שום מעשה אין להם חזקה אלא אף על פי שעמדו כך שנים רבות בלא מחיצה כופהו לעשות מחיצה בכל עת שירצה וילמה שינוי נזיקין אלו משאר נזיקין לפי שאין דעתו של אדם סובלת נזיקין אלו וחזקתו שאינו מוחל שהזיקו היזק קבוע (כ"ב) ואם קנו מידו שמחל בנזיקין אלו (כ"א) או שמכרן לו או (כ"ב) נתנן לו) *אינו יכול לחזור בו.

ש"ד כתיב: עיין בתשובת ר"ח ו' ח"ט סי' מ' דף ע' [קשי"ב]

לז (ה"ט) עשן שאמרו דוקא בעשן תדיר כגון כבשונות של נחתומין ושל יוצרים* וכיוצא בהן אבל תנור שהיחיד אופה בו פת כ"כ וכ"כ כירה כ"כ כיון דלא שהי קוטרא רובא דיומא לאו תדיר הוא (כ"ב) אצל אי שהי רובא דיומא מקרי עשן תדיר ודינו כשל נחתומין ויוצרים) ויאי חזא ושחק מחל ושוב אינו יכול למחות כ"כ ומיהו

צינונים ומקורות (ס) כ"כ הטור סעיף ל"ד נשם הרא"ש ב"ב פ"ב סי' כ"ו. ובצינוני באה"ג הוסיף: ור"מ בתוס' שם י"ח ע"ב ד"ה וטבר והלמב"ם שם, ועיין ב"י סעיף י"ד. (ט) ריב"ש בתשובה סי' ע"ב. ד"מ נ"ג. (ז) ועיין לעיל סימן קנ"ד סעיף ח'. (פ) כ"כ הטור סעיף ט"א נשם ר"י הובא ברא"ש שלהלן, וראה תוס' שם כ"ג ע"א ד"ה אין, והרא"ש שם סי' י"ח ונ"י סעיף ט"ב נשם הרשב"א בתשובה ח"ג סי' קע"א. (טז) טור סעיף ל"ה נשם ר"מ המובא ברא"ש ב"ב פ"ב סי' י"ח והרמ"ה שם סי' פ"ד. (ז) כ"כ מנזקי יוסף ב"ב י"ב ע"א מדפי הרי"ף ונ"י סעיף ל"ה ממשתמט דברי הנמ"ה שם. ד"מ נ"ה. (37) מכאן עד תיבת חלוקה נשמט בדפוס מהדורות קבאלי [בנראה מחמת טעות הדומות] ומשם נמשך (38) במהדורות קניגסברג ולמברג: שנתן.

דמחילה יכול לעכב ולא עיכבו, משו"ה שזו אינו יכול למחות, דלכ"כ הא קי"ל [לעיל סימן קנ"ד סעיף ט"ז] כל מקום דליכא מחאה ליכא חזקה, *וק"ל:

חש"ה א סקכ"א

ערך לחם

הבא אחריו יכול למחות. [ב"י מחודש ח' בשם ריב"ש בתשובה סי' שכ"ב]. ועיין סימן קנ"ד דין (ל"ג) ולי"ב.

סעיף ל"ו. דהרחיק כו'. ואפילו סמך קודם שבא הניזק. [טור סעיף ל"ד בשם הרא"ש ב"ב פ"ב סי' כ"ו]. כיהו אם זכו שניהם מן ההפקר, כל הקודם וזה ואין

באר הגולה

ג. מעובדא דפאי יונאה וכו' לקמיה דרב אשי, שם סוף דף כ"ה. ד. לטון הרמב"ם שם פ"ב דין (י"ג) [י"ד]. ה. כ"כ הרב המגיד שם, שדעת המחבר צוה כדעת רבו [הרי"ר מיגש בחידושיו שם ב' ע"ב ונ"ח ע"א], דנחל דוקא מאחר שממילא הם מוזיקים וכו', אצל אם עשו מעשה כגון פוחח חלונות על חצר חבירו יש לו חזקה לדעתם. ו. רמב"ם שם בפרק י"א דין (ו') [ד"ל]. סעיף ל"ז. ז. כ"כ הרב המגיד שם [פ"א משכנים דין ד'] נשם המפרשים, ושכן אמרו צירושלמי [ב"ב פ"ב ה"ב], וכ"כ הטור סעיף ל"ה נשם ר"מ [המובא ברא"ש ב"ב פ"ב סי' י"ח] והרמ"ה [שם סי' פ"ד], וכן כתבו תוס' שם דף כ"ג ע"א [ד"ה בקוטרא] שכן נראה לר"י. ח. לטון הטור [שם] נשם הרמ"ה [שם]. ט. המחבר חפס הלשון כמ"ש הרמב"ם [שם], ומבאר לעיל צמח שכתבתי בסעיף ל"ה. י. שם [בסו"ד] בדברי הרמ"ה, עד סוף הסעיף.

ביאור הגר"א

קב. ואפילו סמך. תוס' [שם כ"ה ע"ב] ד"ה עני כו': קב. מיהו. כמ"ש בסימן קנ"ד סעיף ל"ז: קד. וכן הזיק כו' ומאחר. כמ"ש לעיל בסימן קנ"ד סעיף ח', ע"ש: קה. ואם קנו. עיין תוס' [שם] כ"ג א' ד"ה אין, הא ראייה יש כדדייקין כו'. וכן הוא צירושלמי [שם פ"ב ה"ג], ועיין מה שכתבתי בסימן קנ"ו סעיף ד' [סקי"ד]: קה. שמוחל. לשיטתו [סעיף ל"ה]: קו. או שמכרן כו'. לשיטתו, וכמ"ש [בהג"ה] נסעיף ל"ה, וע"ש: סעיף ל"ד קה. ומיהו לכתחלה. כן מ' צירושלמי שם [ב"ב פ"ב ה"ב], אמר ר' יונתן הנזיק אין לו חזקה, ר' יהושע אומר צמיי רבנן צעשן מדיר כו'. וההיא דר' אלעזר* שם ג"כ דאחזיקה:

כנידוסת הרא"ש [שם] פ"ב סי' י"ח] בירושלמי, ע"ש. הוסיף

והרי זה דומה כנוק בידים משא"כ באילן ומשרה שמאילן זה עצמו שנומע אין הבוד ניוזק אלא מהשרשים שיסתעפו ממנו וכן במשרה והנוק יבא לאחר זמן וכן אם לקחן מאחר כמו שהוא כגון הגורן והבורסקי וכל מה שנתבאר אפילו הם סמוכים מאד הרי הם בחזקתו ואף כשיפול יכול לחזור ולבנותו שמוענים ללוקח לומר שמי שמכר לו עשה ברשות ופי"ם להשבנים ומחלו לו או שקנה מהם זכות זה לא שנא נגד יחיד לא שנא נגד רבים דכללא הוא שמוענים ללוקח ולוירש לבד בהיוק גדול שיתבאר שאין להם חזקה כמו עשן תרדיר ובית הכסא דאינו מועיל רק קניין ולא שכיה שיקנו בקניין על נזק גדול בזה אין מוענין להם דמילתא דלא שפיחא לא טענינן להו [ט"ז] וכן אם ידוע שהמוכר או המוריש עשה באלמות צריך הקונה או היוורש להסירן :

כח כל הרחקות שאמרנו אם לא הרחיק וראה חבירו ושתק ה"ז מחל ואינו יכול לחזור ולהצריכו להרחיק ודוקא שראה ממנו שמחל כגון שסייע עמו מיד או שא"ל לעשות זה או גראהו שעשה בצדו בלא הרחקה ונדע לו הנזק ע"פ שומת ב"ד או בקיאים ושתק ולא הקפיד על זה זכה מיד וי"א דגם בחזקות אלו צריך ג' שנים ומענה ורבינו הרמ"א הכריע כדיעה ראשונה ובארנו הטעם בר"ם קנ"ג ע"ש :

כט בד"א שיש חזקה בשארי נזקין אבל יש ארבעה מיני נזקין שהם עשן וריח בית הכסא ואבק וכיוצא בו ונדנוד הקרקע שאין להם חזקה ואפילו שתק כמה שנים ה"ז חוזר וכופיתו להרחיק ואפי' אומר שקנה ממנו אינו נאמן בלי ראייה ואפילו סמך קודם שבא לשם דבר הניזוק דלדיעה ראשונה שבסעי' כ"ז

ערוך השולחן עמוד מס 455 : (חוי"מ א) אפשטיין, יהיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי חודקס עיי' תכנת אוצר החכמה

כבתי כסאות שהם על הקרקע ומגולים אע"פ שמחיצות סביב לה אינו מועיל דהריח עולה ואין האדם יכול לסובלו אבל אם הצואה מכוסה בחפירה כגומא בעומק והגומא מכוסה וודאי דלכתחלה יכול לעכב אבל אם ראה ושתק מחל ושוב אינו יכול למחות :

ל ראובן ושמעון שיש להם בית הכסא בשותפות והחפירה הולכת לתוך חצירו של לוי ועכשיו רוצים ראובן ושמעון לחלוק ולעשות שני בתי כסאות יכול לוי למחות מטעם שיאמר דכשיתחלקו לשנים יתרבו הנכנסין גם מאנשים אחרים :

לג זה שאמרנו שאין חזקה לנזקין אלו לאו דוקא אלו אלא אפילו כל דבר שידוע שאין המערער יכול לסבול את הנזק אע"פ ששאר בני אדם סובלים זה אין לו חזקה כנגד המערער הוזה כגון מי שהחזיק לעשות ברשותו מלאכת דם או נבילות וכיוצא בהן והעורבין או שארי עופות נכנסין שם בגלל הדם ויאכלו ומצירים את שכיניו בקולם וצפצופם או בדם שברגליהם שיושבים על אילנות שכיניו ומלכלכין פירותיו ושכיניו קפדן בטבעו או חולה שאינו יכול לסבול הצפצוף או הוא איסמנים שכשהפירות מלוכלכים בדם נמאסים בעיניו ואינו יכול לאכלם חייב זה לבטל אותה המלאכה אלו שירחיק א"ע עד שלא יבא נזק לשכיניו מחמתו וזהו דומה לריח בית הכסא שאין לזה חזקה וכן כל נזק שאין אדם יכול לסבול האמנם אינו נאמן על עצמו לומר שאינו יכול לסבול כי אם יתברר ע"פ ב"ד או בקיאים שרוב בני אדם אין יכולים לסבול זה או שיתברר שהוא איסמנס או חולה והוא אין ביכולתו לסבול אף ששאר בני אדם סובלים זה וכמ"ש :

The rules of chazaka do not apply to any form of damage that can be established by experts that the victim cannot live with, either because most people cannot live with it, or because he is verifiably sensitive to it.

ערוך השולחן חו"מ סימן קנה סעיף כט, לג
לאו דוקא קטורא ובית הכסא יכול הניזוק להיבדו להרחיק, אלא כל דבר שמברר ע"פ ב"ד או בקיאים שרוב בני אדם אינם סובלים היזק כזה, או שמברר שהוא איסטניס או חולה ואינו יכול לסבול יכול להכריחו להרחיק.

(ט.) דתנן הזיו עד טפח יש לו חוקה ויכול למחות פחות מטפח אין לו חוקה ואין יכול למחות:

ג דה"בך אם נמצא חלון פתוח לחורבה אין לו חוקה אם לא שיצא עדים שהחזיק בו שלשה שנים קודם שנעשה החורבה. ואדם שיש לו חלון פתוח לרשות חצירו ונחרב המקום ט"ז הוא שיעמיד עדים שהחזיק בחלון שלש שנים ויכתוב עדותו להיות צידו לזכות ולראיה שמה לאחר זמן יבנה זה חורבתו צפני חלונו ויאמר פתחת חלונך אחר שנעשה חורבה ולא הייתי יכול למחות כי לא חוקמתי וגם אין לך חוקה. וכן צגגין שלנו שהן מבוטאים צרעפים ואין עליהן תשמיש יכול לפתוח עליו חלון ואם אחר זמן יסבור זה גגו ויכול לראות מאותו חלון לתגר כופהו לקותמו ואין לו חוקה. הלכך חלון הפתוח לתגר חצירו והוא במקום גבוה וצא חצירו לבנות תחתיו ולעשות על הצנין גג של רעפים ואותו הצנין מונעו מלהסתכל בתגר יכול למחות צידו מלעשות הצנין והגג. כי יאמר לו היום או למחר תסתור הצנין שלך ותכפיו למתוס חלוני כי תאמר אין לך חוקה כי היה פתוח על גג [ו] ואני לא אוכל למצוא עדים שהחזיקי בו שלש שנים צמוד שהייתי יכול להסתכל בתצריך:

ת"ש מרחיקין את המשרה מן הירק ואת הכרישים מן הצללים וכו' [דף י"ח ע"ב] אמר רב פפא בלוקה. פרש"י שורע חרדל ומכר חצי שדהו והלוקה צא להעמיד דבורים אי בלוקה כי איכא ירק אמאי ירחיק ועוד מאי טעמא דרבי יוסי אפילו משרה וירק נמי. אמר רבינא קצברי רבנן על המזיק להרחיק את עצמו ואע"פ שקדם החרדל צהיתר גמור רריך להרחיקו כיון שהוא מזיק הדבורים והדבורים אינם מזיקים לחרדל ואע"ג דצאלין הנסמך [ו] צהיתר (הלוקה) לא יקוץ שאני אילן דהפסד מרובה הוא וזו היא גירסת רש"י ופירושו. ורב אלפס נמי העמיד מחני' דחרדל בלוקה [ו] וקשה לגירסא זו ולפי' דלא מסתבר כלל שירחיק צעל החרדל מאחר שקדם צהיתר גמור בלוקה דמאי שגא מאילן. ועוד קשה למה המהין להקשות ממשנה השנייה ראשונה במשנה עד סוף הסוגיא. ועוד קשה דקתי בתוספתא ר' יוסי מחירי דחרדל מפני שאומר לו כדרך שאמה עושה בתוך שלך כך אני עושה בתוך שלי אלמא שהדבורים קדמו. על כן נראה כגירסת ר"ת ור"ת ז"ל. אלא אמר רבינא לעולם לאו בלוקה וקא סברי רבנן על המזיק להרחיק עצמו כלומר כשישנו שם דבר הניזק דבענין אחר לא מיקרי מזיק וחזר בו עכשיו מכל הני שינויי דלעיל דשני כי ליכא נמי לא סמיך. ורצא מודה לאצבי דמוחר לסמוך היכא דליחיה לדבר הניזוק. ולא מיקרי מזיק אלא כדאיחא לדבר הניזוק בשעה שסומך ולא אחר לסמוך אפילו לרבנן אלא צור דוקא משום דא"ל כל מרא ומרא מרפית ליה לארעאי ומיקרי מזיק אע"ג דלית ליה לצור. והא דקאמר רבא טעמא דכל מרא ומרא אליבא דר' יוסי לאו דוקא ר' יוסי קאמר אלא הכי קאמר

קמ"ל ה' דכותל צור שלשה טפחים והשני מרחיק מכותלו שלשה טפחים נמצא כונס לתוך שלו ששה טפחים דכיון דסמך הראשון צרשות מוטל על השני לעשות כל ההרחקה. וא"ת הא דפר"ך גמ' תנן לא יחפור אדם צור סמוך לצורו כו' בשלמא לאצבי יחא ולפי מאי דסלקא דעתך דמחלל צורו קאמר [ו] לאצבי נמי חקשה כיון שהראשון סמך צרשות א"כ השני רריך להרחיק ששה טפחים מחלל צורו. ומירך ה"ר משה מאיב"ר"א דלפי מאי דסלקא דעתך דמחלל צורו שנינו היה סלקא דעתך נמי דשיעור הרחקה שתי צורות שלשה טפחים זה טפח ומחלה זה טפח ומחלה אבל צמר דשנינו דמכותל צורו שנינו ולמדנו דשיעור הרחקה שתי צורות ששה טפחים מעתה אם סמך הראשון למיזר רריך השני להרחיק ששה טפחים. איחמר הצ"ל לסמוך צמד המיזר אצבי אמר סומך ורצא אמר אינו סומך בשדה שאין עשויה לצורות דברי הכל סומך והשני אם צא לחפור צור ירחיק ששה טפחים. כי פליגי בשדה העשויה לצורות אצבי אמר סומך ואפילו לרבנן דאמרי מרחיקין האילן מן הצור עשרים וחמש אמה הם צעידנא דקנטע איחיה לצור אבל הכא צעידנא דקפסר ליחנהו לצור. רבא אמר אין סומך ואפי' לרבי יוסי דאמר זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו הם צעידנא דקא נטע ליחנהו לשרשיו דקא מוקי ליה. אבל הכא מצי א"ל כל מרא ומרא דקמחית מרפית לארעאי וקי"ל כרבא ואע"ג דקי"ל כר' יוסי דאמר זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו. הא קי"ל דמודה רבי יוסי צנירי דליה והא גירי דליה הוא. מ"ש מרחיקין את הגפת ואת המלח וכו' [דף י"ח ע"א] טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סומך. הימנה מאי פריך הכא ודאי מותר לסמוך כשאין שם כותל [ג] שאין מזיק לו כלום עתה וכשיצאה זה לעשות כותל יסיר את הגפת. ומירצו התוס' דהנך מקלקלין נמי את הקרקע וכשיצאה זה לעשות הכותל צבר הקרקע מקולקלת אי נמי יש טורח בסילוקא יש לחוש שמה יתעצל מלסלקא כשיבנה הכותל. וה"ר יונה ז"ל תירך דחייש שמה יחזיק בקמיכות דברים הללו שלש שנים ויעטון חוקה והיינו נמי טעמא דרבא דאמר אין סומך בשדה העשויה לצורות ולא אמרי' יסמוך עתה וכשיצא חצירו לחפור צורו סמוך לו יסלק צורו וירחיק שלשה דחיישי' שמה אחר שלש שנים יטעון חוקה ויאמר שצרשות סמך ואין לוומר משום דכל מרא ומרא כו' דהאי טעמא לא רריך לרבא אלא לר' יוסי [ו] אבל לרבנן בלא האי טעמא מרחיק ומתוך זה דקדק דאין אדם רשאי לפתוח חלון לחורבתו של חצירו לפי שיכול לוומר לו שמה תחזיק עלי וכשאמלך לבנות חורבתי נמצא חלונך פתוחה לחצירי ותחזיק צהיק ראה וגם חוקיקי להרחיק ארבע אמות מכנגד חלונך. ואין דבריו נראין לי דאם איחא דמוחר לסמוך גפת כשאין שם כותל וצור סמוך למיזר לא יוכל לטעון חוקה לעולם כיון דאין מזיק לו עתה ואין יכול למחות [ו] דכל מקום שאין יכול למחות אין חוקה כדמוכח לקמן בפרק חזקת הבתים (דף

There is a dispute in the Rishonim as to why Rava does not allow positioning a potentially harmful item right near the neighbor's property. Rabbeinu Yonah understands that the neighbor fears the encroaching item will be sufficiently established as to be considered a chazaka, and he will not be able to object later. The Rosh disagrees, because on the contrary, a chazaka cannot be established so long as the neighbor is unable to object. Rather, the reason he may object now is because there is a level of harm that occurs immediately, i.e. the loosening of his soil.

רא"ש בבא בתרא פרק ב סימן ב - ג
נחלקו הראשונים בביאור שיטת רבא שאסר לסמוך אף קודם שיהיה הזיק לחבירו. רבינו יונה סובר שעיקר טעמו הוא משום שהשכן חושש שמא יחזיק על ידו, ולאחר זמן לא יוכל לסלקו. והרא"ש כתב שאדרבה, כל שמתור לו לסמוך אין לו חוקה. ועיקר הקפידה לפי רבא היא מטעם שמויק לו עכשיו על ידי שמרפה את הקרקע.

מזיקו צהיזק ראייה, משום דאמר ליה קא מחזקת עלי וכשאזנא לצנות כנגדך אצטרך להרחיק. וגם לדברי ר"ת ז"ל³⁷ והאחרים³⁸ דס"ל דהיזק ראייה יש לו חזקה וצמפרשים מימרא דרבי זירא כפשטה בחלון שיש בו היזק ראייה³⁹, אעפ"כ נוכל להוכיח דין זה. שהרי פירשו דרבי זירא קאי אהלון המזרי, אבל הצורי צין למטה מד' אמות צין למעלה יש לו חזקה, ואע"פ שלדעת רבי זירא צלמעלה אין בו היזק ראייה כלל, דהא לית ליה טעמא דמיייתת שרשיפא. הנה מבואר ומוכרח לפי פירושו דהלון שאין בו היזק ראייה יש לו חזקה לענין שיצטרך חצרו להרחיק מלצנות כנגדו. וכיון שיש לו חזקה צודאי יכול למחות ולעכב עליו מתחלה מלפתחו כדי שלא יחזיק עליו.

רמיה שכתב הרא"ש ז"ל⁴⁰ שהפותח חלון על גג של רעפים אין צעל הגג יכול לעכב כיון שאין מזיקו צהיזק ראייה, ולכן כשיצא לצנות כנגדו א"צ להרחיק שאין לחלון זה חזקה כיון שאין יכול למחות. הרב ז"ל הלך לשיטתו סבוב דהיזק ראייה יש לו חזקה ושחזקת הנוקים היא חזקת שלש, וצא צטענת מכירה או מתנה או מחילה. ומתנייתין דהלון המזרי ומאי דאחמר עלה בגמרא, בחלון שיש בו היזק ראייה היא, ויצטרך לפרש מילתיה דרבי זירא דקאי אהלון צורי⁴¹, אבל מזרי צין למעלה צין למטה אין לו חזקה, ותהיה תלויה החזקה צדין יכול למחות. ומדאמרינן צגמ' דטעמא דרבי אלעא צלמעלה מד' אמות משום דמיייתת שרשיפא ותוי ליה, הוכיח הרב ז"ל דהיכא דלייתיה להאי טעמא וליכא היזק ראייה כלל, כגון גג של רעפים, אין יכול למחות, דכופין על מדת קדוש. וממילא כיון שאין יכול למחות אין לו חזקה. והנה עשה מן המסובב סבה ומן הסבה מסובב. שהרי לפי הנראה מלשון הגמ' היסוד והסבה היא החזקה, ומדין החזקה יצא לנו אס יכול למחות אס לאו. ולדבריו אף אס אין יכול לעכב עליו מלפתחו למה אין לו חזקה של שלש, שהרי היה לו למחות צסוף כל שלש ושלא שלש יחזיק עליו, לענין שאס יצא לצנות כנגדו לא יצטרך להרחיק^{41א}, וכיון שלא מיחה יש לנו לומר שיש לו חזקה, וכיון שיש לו חזקה חזר הדין שיוכל לעכב דמאי אמר קא מחזקת עלי ולא מצינא דאצטרך למחות צסוף כל שלש ושלא ולא מדת קדוש היא. ועוד שהרי אפילו חלון הפתוח לגג של רעפים היה יכול לעכב משום היזק ראייה, ואע"פ שעתה אינו מזיקו, כיון שההלון עשוי צתכונה שזיקנו אס יסיר הרעפים מן הגג או יעשה ממנו צית או חצר, משום דא"ל צעל גג לצעל חלון כשארצה לעשות מן הגג צית או חצר יקשה לך לסתום אשר פתחת ולהרוס אשר צנית ואצטרך להתענס עמך צדין⁴².

וכן השיב הראצ"ד ז"ל צתשובה⁴³ על פותח חלון על חורבתו של חצרו שיכול למחות צדו אע"פ שעכשיו אינו מזיקו, כיון דאלו צא לצנות נמצא מזיק. וסתם חורבות עשויות ליצנות כדאיתא צירושלי⁴⁴. וכן יש הוכחה לזה צריש פ' לא יחפור⁴⁵ דמקשי לרבא דאמר הציא לסמוך אינו סומך, ממתני' דקתני כולהו הרחקות דכותל, ואמרינן טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך, דאלמלא לרבא אע"ג דליכא כותל והשתא ליכא היזקא כלל וליכא טעמא דכל מרא ומרא מרפי ליה לארעיה, אפי' הכי לא סמך דכיון דכלהו הרחקות דמתני' גירי נינהו ומודה צהו רבי יוסי, וכי איתיה לכותל הוו ליה גירי השתא נמי כגירי דמו, ולא מצי למימר אסמיך ציה אציא האצינא וכי עבדת לכותל אשקליה, שכיון צסמך קשה הוא לסלקו ונמצאו כל היום מתעלמין צדין⁴⁶*. וכתב הרשב"א ז"ל⁴⁷ והוא הדין לפותח חלון על גגין שלנו המכוסין צרעפים שיכול לעכב שמה למחר עושה אותו גג הראוי לתשיש או צית ונמצא מזיקו.

אבל מ"ש הרא"ש ז"ל⁴⁸ לפי צצרתו שאומר שאין לחלון זה חזקה שמי שיש לו חלון על חצר חצרו והחזיק וצא זה לכסות חצרו צרעפים מתחת חלונו של זה הנה צעל החלון מעכב עליו לפי שיאמר לו אני החזקתי ועתה צצנינך חגרע חזקתי ותאמר למחר שאין חזקתי חזקה לפי שהוא על גג רעפים כי כן כתוב משמו צספר חשן משפט סי' קנ"ד⁴⁹. זה אינו, דמתני'⁵⁰ לא תני הכי אלא החלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ד' אמות ולא לעכב על זה מלצנות חצרו כמו שירצה כל זמן שאין מזיק לצעל חלון לא צהיזק ראייה ולא צהאפלת אורה, אלא כל שאס היה פתוח [לחצר עלתה לו חזקה, אס פתוח] לגג של רעפים עלתה לו חזקה, והיה יכול מתחלה לעכב עליו מלפתחו. ואפי' לדבריו היה לו לומר שיעמיד עדים שכבר החזיק קודם שהיו שס הרעפים ולא לעכב על זה מלצנות⁵¹.

ובבדרן זה כיון שההלון הוא על תכונה שאס היה פתוח לחצר היתה לו חזקה כמו שנראה מדצריך, עתה כשפתוח לגג של רעפים יש לו חזקה. ואס צא צעל הגג לצנות כנגדו צריך להרחיק כדינו. זהו מה שנראה לי לדין הגמרא לפי דעת הגאונים ז"ל והרמב"ן והרשב"א ז"ל והרצה מן האחרונים ז"ל. אמנם אס יש צעירכס מנהג אחר צזה הולכין אחריו כי צציוצא צזה הכל כמנהג המדינה⁵²*.

Rivash rejects the reasoning of the Rosh, and says that the determining factor is whether a chazaka can be established. If it can, such as a permanent window overlooking his property, the owner can object even if the area is currently uninhabited, and insist the person distance himself so that the chazaka will not take hold. Additionally, he can object now so that he won't have go through the legal process later to have it removed.

שו"ת ריב"ש סימן תעא
ריב"ש חולק על הרא"ש ומבאר שעיקר הסיבה היא החזקה, וכל מקום שיש לו חזקה, וכגון שעושה חלון קבוע נגד חורבתו, יכול השכן למחות שישירו מיד כדי שלא יחזיק עליו כשיבנה שם לאחר זמן. עוד כתב, שיכול לעכב מיד מטעם שאינו רוצה להתעצם עמו בבית דין כדי לכופו להסירו.

בדבר שאלו
יכול לעכב
על חבירו או
יש לחבירו
חזקה

קצות החושן

(ה) וכיון שאינו יבוא לעכב אין לו חזקה. והוא דעת הראשונים
[ב"ב פ"ב ס"ב ב-ג], אבל הרשב"ם כפי מע"א כחז ח"ל, ומ"ש
הראשונים ז"ל שהפחות חלון על גג של רעפים אין צעל הגג יכול לעכב
כיון שאינו מזיקו בחזק ראה, ולכן כשיצא לננות כנגדו אינו צריך
להחזיק, שאין לחלון זה חזקה כיון

שאינו יכול למחות כו', ומדלמתי' בגמ'
[ב"ב ג"ט ע"א] דטעמא דר' אלעאי
נלמעה מארבע אמות משום דמימי
שרשיפא וחזי ליה, הוכיח הכהן ז"ל
דהיכא דלימיה להאי טעמא וליכא חזק
ראה כלל כגון גג של רעפים אינו יכול
למחות, דכופין על מידת קדוה וממילא
כיון שאינו יכול למחות אין לו חזקה.
והנה עשה מן המסובב סיבה ומן
הסיבה מסובב, שהרי לפי הגרסה מלשון
הגמרא הוהו והסיבה היא החזקה,
ומידן החזקה יאל לנו אס יכול למחות
אס לאו. ולדבריו, אף אס אינו יכול
לעכבו מלמחותו, למה אין לו חזקה של
ע"ש, ששרי היה לו למחות בסוף כל
שגל ושגל של חזקה עליו לענין שגל
יבוא לננות כנגדו לא יצטרך להחזיק,
וכיון של שגל מתיי' ש' לנו לומר שגל לו
חזקה, וכיון שיש לו חזקה חזר הדין
שיכול לעכב, דמאי אמר מחזקה עליו
ולא מלינא דאטרס למחות בסוף כל
שגל ושגל, ולאו מידת סדוה היא וכו'.
וכן יש הוכחה לזה גריס פרק לא
ישפור [ב"ב י"ז ע"ב], דמקמי לרנא
דלמח בהא למחון אינו סומך ממתי'
[שם י"ז ע"א] דמני כולוהו הרקפות

חושן משפט סימן קנד

קצות החושן

דכותל, טעמא דליכא כותל הא ליכא כותל סמיך, אלמא לרנא א"ע
דליכא כותל והשקא ליכא חזקה כלל וליכא טעמא דכל מרח ומרח
מרחי ליה לארעא, אפילו הכי לא סמיך וכו', ולא מני אמר אסמיך
ציה האדמא וכו' ענדי' לכותל אשקליה, שכיון שסמך קשה הוא לסלקו
וגמלאו כל היום ממעמין דין, עכ"ל.

והנה מ"ש הרשב"ם על הראשונים עשה
מן המסובב סיבה כו', שהרי
היה יכול למחות בסוף כל שגל של
יחזיק עליו כו', לכאורה נראה כן צפיק
חזקה דף ל"ה [ע"ב], א"ל רב אשי לרב
כהנא ואי לפירי אחמיה מאי הוי ליה
למיעבד, א"ל איבעי ליה למחוי, דאי
לא תימא הכי, הוי משכנתא דקורא
דכחז כהו נמשל שנין אלן חיסוק
ארעא דלא כלל כסף, אי כניס ליה
לעטר משכנתא גביה וא"ל לקות הוא
כדי ה"ע דמתימך, מתקני רבנן מדי
דמתי ציה לדי פסקא, אלל איבעי ליה
למחוי, ה"ע איבעי ליה למחוי.

אמנם לאחר העיון נראה דבני
הראשונים, דודאי כל שגל לו
רשות למחות החלון ליכא חזקה חזקה
כלל, ואין הנעלים צריכין למחאה כל
עיקר. ודאי לזה מהא דלמתי' פרק
חזקה הבנים דף מ"ג ע"א] כהא
דפנין אין לאיש חזקה ככמי אשמו,
ע"ש, דפרין עלה פשיטא כיון דלית
ליה פירא אכיל פירא, וע"ש, וה"ע כיון
דלית ליה רשות בפתיחת החלון הו"ל
כמו הך דבעל. וע"ש פירוש רש"ם
[ד"ה דכיון] שכחז ח"ל, הדלל יודעין

חזיק בין
הוכח דחזקו
דודי שאין
יכול לעכב
הוכח שאין
דודי

נתיבות המשפט

משפט הכהנים - חידושים

(לו) שעכשיו אינו מוזקו. הי"עין ביאורים [סקטין] דמיירי דוקא
בחלון מצרי [דהיינו שאין ראשו של אדם יכול לכנס בחוכו]
שאינו דבר קבוע, אבל חלון צורי שהוא דבר קבוע אף להראש
יכול למחות אף דליכא חזקה ראה.

משפט האורים - ביאורים

הוא ואין חזירו יכול שזו לכות בו, וזה נכחו, ולפי"ג גם אם שכתמי
כנ"ק י"ת לא נראה כן מדברי הרשב"א הג"ל. אף יש לפרש דברי
הרשב"א כלה היה [לראשון] [לשני] פתח או חלון, וכן מוכח ממשנות
[הרשב"א המיוחסות ל]הרמב"ן סי' י"ז ע"ש, ויש להאריך בזה].

ביאור הלוי
אין יכול
למחות
שאינו בו
חזקה ראה
הראש

[טו] דעת הראשונים שהפותרה חלון. הרשב"ם [סי' תש"א], הביאו
הכ"ז [סעיף י"ח], כחז דהראשונים [ב"ב פ"ב ס"ג] ובתשובה כלל צ"ט ס"ג [ג'
יוכנו דאי ס"ד בחלון מצרי, ובחלון צורי לכו"ע יכול למחות אפילו למעלה מד'
אמות ואפ"ה יוכל למחות, א"כ היי פסק הראשונים כן דנמקוס דליכא חזקה ראה, ואפ"ה יכול למחות והוי חזקה כצורי כיון שהוא
השפוגתא היא בחלון צורי. והוא תמוה מאד, דהראשונים צפסקו [שם פ"ג ס"ג ע"ג] כחז צפירוש דהשפוגתא היא בחלון מצרי, וכן תמה המהרא"א
שגון כפי פ"ו ע"ש. וכן הטור פסק תרומיהו, כהראשונים צפסקו בו [בסעיף י"ד] ומשנות הראשונים צוה [בסעיף י"א י"ב].
לדיכא חזקה ראה, כדמוכח מ"י וירא דס"ל בחלון למעלה מד' אמות דליכא חזקה ראה, ואפ"ה יכול למחות והוי חזקה כצורי כיון שהוא
קבוע. וכן מוכח מהרמב"ן [המובא בצינונים אור ג"ט] שהציא המחבר בסוף סעיף זה שאין לו חזקה, ואף דהרמב"ן צפירושיו [שם ג"ט ע"א ד"ה הא]
ס"ל דהשנאה מיירי במקום שאין בו חזקה ראה, ואפ"ה חלון קבוע יש לו חזקה ויכול למחות, אלל דדאי דבחלון מצרי מיירי דלית קבוע הוא,
והמחאה והחזקה נלמח רק מזה חזקה ראה, וע"ז כחז הראשונים דנמקוס דליכא חזקה ראה אינו יכול למחות וליכא חזקה, דס"ל להראשונים דחזקה
לא הוי רק נמקוס שיכול למחות ולעכב. והא דהוי חזקה כצורי לפירות אף דאינו יכול לעכב, הוא מטעם כיון דבגוף אכילת הפירות יכול
לעכב, רק שמחמת שכירות אינו יכול לעכב, ועליו להודיע לעדים כיון דלא ידע מילתא דשכירות, ולא חלוקין מסתמא בשכירות.
וה"פ א"י שפיר ג"כ דברי הראשונים צפסקו [שם פ"ג ס"ג ע"ג] שכחז כהא דלמח שמואל ולאוהו כל שהוא חזקה, וז"ל, ומסתמא דאפילו
למעלה מד' וכו', ע"ש, שלכאורה הוא תמוה, דהא הראשונים ס"ל דהשפוגתא היא בחלון מצרי, והוי חזקה למטה מד' אפילו אינו לאורה,
א"כ ע"כ מילתא דשמואל מיירי למעלה מד', דלמטה מד' אפילו אינו לאורה הוי חזקה. ולפי מה שכתבתי אמי שפיר, דחלון המצרי אין בו
חזקה רק משום טעמא דחזקה ראה, ובמקום שאין בו חזקה ראה ליכא חזקה לעמ' הראשונים, משא"כ לאורה דהוי קבוע בחלון צורי לעולם הוי
חזקה וכמו שכתבתי לעיל. והרמב"ן צפירושיו שהציא המחבר, נראה דאף דהרמב"ן צפירושיו מוקי למתי' במקום שאין בו חזקה ראה, ואפ"ה
קמי דיש לו חזקה, והיינו משום דהרמב"ן ס"ל דלעולם הוי חלון למטה מד' אמות קבוע, מ"מ מציא דברי הרמב"ן שכחז ריש פרק לא ישפור
גבי סמיכת דברי המיזיק כשאי' שם דבר הניק, דאף דיכול למחות מ"מ לא הוי חזקה, וה"ע לדין דס"ל דחלון המצרי לא הוי קבוע, ואין העטם
רק משום חזקה ראה, ולדבריו ג"כ לא הוי חזקה אף שיכול למחות.

חלון מצרי
למחות
שאינו בו
חזקה ראה

החזיק
לשמה
הרבי"ם בין
חלון דיש לו
חזקה כבעל
הבית אשתו

ובקצוד"ח [סקי"ה] הקשה על הרשב"ם [שם] דס"ל דהוי חזקה משום דהיה לו למחות אף שאינו יכול לעכב, מהא דבעל אין לו חזקה כיון שידוע
דפירי אית ליה, וה"ע ידוע שיכול למחות חלון בעל כרתו. ולפענ"ד נראה לחלק, דחזקה הוא רק באכילת פירות בשל חזירו, ובעל
כיון שידוע דאית ליה פירא ואינו אוכל פירות משל חזירו דדייה קאכיל, ליכא חזקה, משא"כ כהא שנהגה מאיירי ואיכא אכילת פירות בשל
חזירו, ואינו ידוע אס אכל הפירות לפי שעה בעל כרתו או נמכירה, מחזיר למחות.

The Shulchan Aruch rules according to the Rivash that one can object immediately even if there is no current harm. Rema says that the common custom should be applied if there is one. The Shulchan Aruch adds that, in any case, a chazaka cannot be established so long as there is no current harm. Ketzos Hachoshen argues and rules like the Rosh that one cannot object if there is no immediate harm, and consequently, no chazaka can be established. However, Nesivos Hamishpat writes that even the Rosh agrees that one may object immediately to a permanent structure that would require effort to remove. On the other hand, he suggests that if the person is not utilizing the property of the victim at all, even the Rivash would admit that he cannot object until there is actual harm.

שו"ע חושן משפט סימן קנד סעיף טז, קצות החושן סק"ה, נתיבות המשפט ס"ק לו - לח המחבר הביא שתי דיעות אם יכול למחות קודם שיש דבר הניק, והכריע כהרבי"ם שיכול למחות. והרמ"א כתב שתלוי במנהג. אך הוסיף המחבר שבכל אופן אינו יכול להחזיק עליו כל זמן שליכא חזקה. ובקצות החושן כתב להכריע כהראשונים שכל מקום שמותר לפתוח ליכא תורת חזקה, וממילא אינו יכול למחות מחשש שמא יחזיק עליו. אמנם הנתיבות כתב שבדבר של קבע גם הראשונים מודה שיכול למחות. עוד צייד דאף לדעת הרבי"ם אינו יכול למחות אא"כ הסומך משתמש בשל חבירו, וכגון שנהגה מאיירי.

קצות החושן

קצות החושן

לפירי נחית כיון דאית ליה פירי, ולא דמי למשכונא דלרין למחוי שירד לפירות כי היכא דלא ליחוק, הכס שמה ע"י אורח הזמן ישנה הדבר שירד צמורה משכונא משום הכי לרין למחוי, וע"ש. וא"כ הא דלרין למחוי שלא יחוק היכא שירד לפירי, היינו היכא דלא נודע אס ירד לפירי, אבל היכא דידוע דאית ליה פירי מסתמא לפירי נחית ואינו לרין למחוי כלל, וה"ל כיון דאית ליה פיסחא חלוץ אין כאן חוקה כל עיקר, ואין לרין מחאה כלל, וזה דבור. והיינו נמי טעמא דלומן אין לו חוקה כלל [שם מ"ב ע"א], דלמרינן שירד צמורה אומנות, וא"ל מחאה שירד לאומנות, דסתמא הכי הוא.

[עין משה"א סקט"ו].

ובחידושי הרמב"ן פ"ק דב"ב דף ז' [ע"ב ד"ה וכן] בה"ל דלמחוי האחין אין להם חלונות זה על זה ח"ל, ומה שאמרו אין להם חלונות זה על זה, אומר רש"י ז"ל [שם ע"א ד"ה כ"ד כ"ד] דוקא שלא החזיק בחלונות לאחר חלוקה, אבל החזיק מעכב עליו שלא לבנות כנגדו. ומנהגי, מאחר שאינו יכול למחוי ולסמוך, צמח החזיק, ואפשר שיהיה לו למחוי ולומר אחר חלוקה, אינו מוחל לך על חלונותיך שמחזיק בהם, ע"כ. וזה מורה כדברי הרי"ש דלפילו במקום דאית ליה רשות, לרין למחוי שלא יחוק. וכי חמא א"כ אמאי לא יוכל למחוי נמי מהאי טעמא דכאן שמלקו כי היכי דלא ליחוק, וכמו כגג של רעפים, משום דכאחין שמלקו לפי דעת רש"י אמרינן מסתמא אדעתא דהכי חלקו להיות חלונות ואמת המים כמו שהיו בחיי אביהם, אלא שיוכל נמי לבנות כמו בחיי אביהן, וכיון דאדעתא דהכי חלקו שיעמדו שם חלונות ואמת המים היח"ל יוכל למחוי ולסמוך, ואם מחאה שלא יחוק יעשה מחאה כשטר ובעל כרחו לרין לשומרו, משא"כ כגג של רעפים, אין אלו כופין אותו צמיח לשמור שטר מחאה, ומשום הכי יוכל למחוי דלא ליחוק. אלא דהרמב"ן בחידושי נראה דקצירא ליה כדעת הר"ש, ע"ש דף י"ח [ע"ב סוף ד"ה ה"ג] גבי סמיכת מויקין היכא דליכא דבר הניק, דכגג דאין אדם יכול למחוי צד חצירו שלו ללמון, וכשיבוא הלה ללמון הוא מוחה צדו, ומשום דילמא מחזיק עליה ליכא למיחש, שכיין שאינו יכול למחוי אין לו חוקה, ע"כ.

האחין החזיק יחולק להחזיק וע"כ בחלונות

גבי חלונות להיפק, היינו חלונות דרש"י דקצירא ליה דלמחוי יכול למחוי ואפילו הכי היו חוקה, ולדידיה לא קצירא ליה. אמנם נראה דודאי היכא דידוע מילתא צדדי דאית ליה רשות צדק, אינו לרין מחאה כלל, וכמו שהוכחנו מן דבעל דאית ליה פירי דאין לרין מחאה כלל שלא יחוק, אלא דגבי חלונות דאחין, כיון דטעמא דאית להן חלונות כל זמן שלא יבנה זה כנגדו, אינו אלא משום דלמרינן סתמא דמילתא כיון שמלקו כסתם אדעתא דהכי חלקו שיהיה להם חלונות כמו בחיי אביהן, וכמו כן יבנה כנגדו כמו בחיי אביהן, אלא אם ראו האחין לחלוק בפירוש באופן שלא יהיה להם חלונות, ודאי אין להם זה על זה חלונות בעל כרחם, אלא אם כן עלו נדמים שקנה החלונות לגמרי, וא"כ היכא דאית ליה חוקה מצי טעין שקנה החלונות לגמרי, מה שאין כן כגג של רעפים דבע"כ אית ליה חלונות משום דכופין על מידת סדום, והו"ל כמו בעל דאית ליה פירי דבע"כ דאין לרין מחאה כלל, אבל כאחין דבע"כ אין להם חלונות, רק היכא שמלקו כסתם ולא המנו אמרינן אדעתא דהכי חלקו שיהיה להם חלונות, אבל מחאה לרין שלא יחוק, כמו במשכונא (דפירי) [דסורא] [שם ל"ה ע"ב] כיון דלמחוי ידוע צדדי דלפירי נחית, ומצי טעין צמורה לקוח כל זמן שלא עשה מחאה, ואינו נאמן לומר לפירות הורדתי כיון דאינו ידוע, וה"ל כאחין אינו ידוע אס נחית צמורה חלוקה להיות לו רשות לחלונות, או שעלו נדמים להיות החלונות שלו לגמרי צמורה לקוח, כיון דאין לו בע"כ חלונות על חצירו, אבל כגג של רעפים דבע"כ אית ליה, הוי ליה כמו הך דבעל אית ליה פירי, וזה דבור.

מקפיד כי לא היה מזיק לו ולכן לא היה יכול למחוי בידו הילכך אין חוקה לראובן ויכול שמעון לבנות כנגד חלונו. ומטעם זה י"פסק בראובן שבא לפתוח חלון לחורבת שמעון [ט"ז] אינו יכול למחוי בו כיון שאינו מזיק וכיון שאינו יכול למחוי בו אין לו חוקה לפיכך אם נמצא חלון פתוח לחורבה אין לו חוקה אם לא שביא עדים שהחזיק בו קודם שנעשה חורבה ואדם שיש לו חלון פתוח לרשות חבירו ונחרב טוב הוא שיעמיד עדים שהחזיק בחלון זה קודם שיחריב המקום ויכתוב עדותם להיות בידו ראיה. ומטעם זה י"פסק בגגים שהם מכוסים רעפים ואין עליהם תשימש שיכול לפתוח עליו חלון ואם אחר זמן יפתח זה גגו ויכול לראות מאותו חלון לחצר חבירו והוא במקום גבוה וכא חבירו לבנות תחתיו ולעשות על הבנין גג של רעפים ואותו הבנין מונעו מלהסתכל בחצר יכול למחוי בידו מלעשות הבנין והגג כי יאמר לו היום או למחר תסתור הבנין שלך ותכופני לסתום חלוני כי תאמר אין לך חוקה כי היה פתוח על גבי ואני לא אוכל למחוי עדים שהחזיק בו בעוד שהייתי יכול להסתכל בחצרך אבל י"הרשב"א כתב שראובן הבא לפתוח חלון על חצר שמעון במקום שאינו מזיקו עכשיו בהיזק ראיה ושמעון טוען שהוא יבנה בשלו היום או למחר ויזיקנו בראיה שהדין עם שמעון לעכב על ידו דלא בעי למיקם בהדיה למחר [י"ז] (ל"ב) בדינא ודיינא כשיבא לבנות ואפילו אם רצה לכתוב לו שטר הודאה בכך אין שומעין לו דנמצא זה צריך להיות שומר שוברו מהעכברים וכן דעת הראב"ד ולזה הסכים הריב"ש וכתב שכן דעת ציונים ומקורות נד. ב"ב פ"ב ס"ג, טו. הנילו כפתיף י"ח. נה. שם. טו. כפתיף כ' הנילו. נ. בתשובה ח"א ס"ו אלף קמ"ד, ועין ד"מ כפתיף (י"ח) י"ח.

נתיבות המשפט

משפט האורים - ביאורים

[טז] אינו יכול למחוי בו כיון שאינו מזיקו. וממנו לי, דהא יש לחוש שאח"כ יטעון ראונו שחלוננו קדם לחצירו, דלו יהיה ראונו נאמן ולא יטען לסמוך, כמבואר לקמן סעיף י"ח [בהג"ה] שאם אין ידוע מי קדם שהמחזיק נאמן. [יז] בדינא ודיינא. ואף דבשאר מקוין יכול ללמון דלמחוי דבר הניק, ואינו יכול לומר שאינו יכול למיסק צדינא ודיינא, {אפילו לרצון [כ"ב] י"ח ע"ב} דיכול לכופו אח"כ להסירו, מ"מ יכול כעת ללמון הואיל וליכא דבר הניק, אס לא דאיכא טורח רב להסירו, וכמ"ש חוספוט [שם י"ז ע"ב ד"ה מרחיקין] ורמב"ן ריש פרק לא יחפור [שם י"ח לעמוד עמו ב"ד]

פתיח החסור כשאין שם דבר הניק, חתי יכיל עובד עליו צד שלא יפטר לעמוד עמו ב"ד

משפט הכהנים - חידושים (ל) בדינא ודיינא. והטעם, כיון שנהנה מאויר של חבירו משו"ה יכול למונעו, דליכא שוב בזה משום כופין על מידת סדום, דהוי כחסר משום דיצטרך לבסוף לדינא ודיינא. וי"ל פ"ז (כ"ב) נזקין או) בפותח חלון נגד חורבת חצר חבירו כמקום כפתיף ממונעו. {אמנם מצאתי בתשובות הרשב"א [ה"א] ס"ו אלף קמ"ד דחולק על זה, וגם בחורבה אף דמשתמש בשלו ולא בשל חבירו יכול למונעו בטעמו לא ניהא לי למיחש בדינא ודיינא}. [משה"א סקט"ו].

נמחק כח

מבתי

חושן משפט סימן קנד

פה

קצות החושן

קצות החושן

(1) וכותל ביניהם ונפץ הכותל. והנה דעת הרא"ש [המובא בצינונים אות ס"א] דלרין לסתור חלונותיו, וכתשובת הגאונים משום שהיה כותל ציניהם, כשנפל הכותל לרין לקטום החלונות, כמו בהך דלונמא.

דמתן [שם כ"ו ע"א] לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות, וטעמא משום עבודה הכרם, הא לאו הכי סמיך אע"ג דליכא שרשין דקא מוקי, הכא נמא עסקינן דליכא לונמא. אי הכי אימא סיפא, היו שרשין יולאין בתוך של חבירו וכו', ואי דמפסיק לונמא, מאי בעו הסם. הכי קאמר, ואי לאו לונמא והיו שרשין יולאין בתוך של חבירו, מעמיק שלשה טפחים. וכנז שם הרמב"ן בחידושו [ד"ה הוא דאמרין ז"ל, והא דאמרין ואי לאו לונמא, קשיא לן אמאי לא יעקור הכל. וראיתי בפירושו הרב א"צ ז"ל שפירש, הכי קאמר ואי לאו לונמא השתא, שזעשה סתמן הימה לונמא ואיתרמי מילתא שמיטלה לונמא משם וליתה השתא. ולא מחזור לן, שאם לא סמן אלא משום שהיתה שם לונמא, כשנעקרה יעקור הוא אם האילן, עכ"ל.

וגראה דהוא הדין הך דכותל ציניהם ונפץ הכותל תליא בזה, וזוהי מקורו. נז. ב"ב י"ח ע"ב ד"ה עלה. נח. כן כתב ריב"ש סי' תפ"א. ד"מ ס. נט. כן כתב בחידושי רמב"ן בפרק לא יספור ב"ב י"ח ע"ב ד"ה ה"ג בסופו. ס. כן כתב גד"מ ס. סא. סוף כלל צ"ח, וטור הניחו כשע"כ. סב. טור ס. סג. כשזכות הגאונים אסף תרפ"ו סי' י"א. ד"מ כ. סג. סעיף ב' וסעיף ט', דאה ביהגרא סקע"ו.

היה בית של אחר מפסיק ביניהם ונפץ האט צ"ד לטותם ודלונתיו

(2) דבאי שניא שרואין מבית זה.

שם כתשובת הרא"ש [המובאת בצינונים אות ס"א], ראובן יש לו בית משמעון יש לו בית נגד בית של ראובן, והיו צבית ראובן חלונות פתוחים נגד ביתו של שמעון, ולאחר זמן מכר שמעון לראובן את ביתו, והיה ללוי גינה אחת נגד הצבית שקנה ראובן משמעון, ובאותו הצבית היו חלונות פתוחים לגינתו של לוי, ומן החלונות של ראובן לא היה ללוי היזק ראה לגינתו, כי הצבית שלקח משמעון מפסיק ציניהם, אבל מחלונות שהיו צבית שקנה ראובן משמעון היו רואין לגינה וכו'. אמנם בטענה האחרת אני מוכה את ראובן, כיון שהחלונות של בית שמעון היו פתוחים לגינת לוי ולא היה יכול לסתמן, א"כ לא נמוסף שום היזק לגינת לוי נזפילת צבית שמעון, דמעיקרא נמי הוה צעי לאטטועי מהדרים צבית שמעון, ולא היה יכול לעשות שום תשמיש צנוע. ועוד, אם ירצה ראובן יסור ויבנה הצבית שקנה

הרבה מהאחרונים וכן דעת י"ה"ר יונה והרמב"ן והכי נקטינן. (י"ח) וצמקוס שיט מנהג הולכין אחר המנהג. (ל"ג) ומיהו כתב הרמב"ן ששנראה לו שאינו יכול להחזיק עליו הואיל ואינו מזיקו עדיין. הגה וסאפילו למאן דאמר שיט לו חזקה הואיל והיה יכול למחות הני מילי צפותא לרשות חבירו [י"ח] (מ) אבל צפותא לרשות הרבים וכדומה שאין צדו למחות כלל לכולי עלמא לא הוי חזקה. ראובן שהיו לו חלונות צביתו נגד חבירו או גינתו של חבירו (1) וכותל ציניהם ונפץ הכותל וע"י זה ראובן רואה לרשות חבירו לרין לקטום חלונותיו אף על פי שעשאם צביתו סאין כתב הרא"ש בכתובת ב"מיהו אם היה צבית מפסיק והיה גם כן של ראובן (מ"א) של אחר שהיה רואה מאותו בית לרשות חבירו ונפל ועל ידי כך רואה מצבית אחר אין לרין לקטום חלונותיו (2) דמאי שנא [שרואין] מצבית זה או מצבית אחר. גימיהו יש חולקין וסבירא להו דהיזק ראה מיקרי היזק דממילא ומאחר שעשה צביתו על היזק להרחיק עצמו ועיין לקמן סימן קנ"ה ה"ג.

צינונים ומקורות. נז. ב"ב י"ח ע"ב ד"ה עלה. נח. כן כתב ריב"ש סי' תפ"א. ד"מ ס. נט. כן כתב בחידושי רמב"ן בפרק לא יספור ב"ב י"ח ע"ב ד"ה ה"ג בסופו. ס. כן כתב גד"מ ס. סא. סוף כלל צ"ח, וטור הניחו כשע"כ. סב. טור ס. סג. כשזכות הגאונים אסף תרפ"ו סי' י"א. ד"מ כ. סג. סעיף ב' וסעיף ט', דאה ביהגרא סקע"ו.

נתיבות המשפט

משפט הכהנים - חידושים

(לט) ומיהו כתב הרמב"ן. הטעם, כיון דיכול להתנצל ולומר לא רציתי למחות כל זמן שאינו מזיקני. סמ"ע [סקל"ו].
(מ) אב"ד בפתוחה לרשות הרבים. היינו בשני בתים בשני צידי רה"ר ואין הרשות הרבים רחב ד', דאז אע"פ שבכהאי גוונא אינו יכול לפתוח חלון כנגד חלון של מי שפתח תחילה להרא"ש בסעיף י"ד, מ"מ יכול לבנות בשלו ולהאפיל עליו. והטעם לזה, דאין אדם משעבד את של חבירו. והא דבקדם האוצר צריך חבירו להרחיק הרפת, לאו משום שנשתעבד שלו, אלא משום שאינו רשאי להזיקו. ולזה הכא בחלון שלוקח גם אויר חצר חבירו, לכך אם בא להגביה כותל יכול להגביה ולהאפיל, לפי שזה אומר לו כל שאתה רוצה להשתמש באויר רשותי שלא מדעתי אינך רשאי, אבל אם רוצה לפתוח חלון נגד חלונך, יכול זה לומר אל תזיקני בהיזק ראיתך, כמו שאסור לעשות רפת נגד אוצר שקדם. ואילו היה יכול למחות בשעת פתיחת חלון והחזיק בג' שנים ובטענה, היה צריך להרחיק ד' אמות, אבל הכא בחורבה ורה"ר ביניהם שאינו יכול למחות לא הוי חזקה וא"צ להרחיק. סמ"ע [סקל"ח].
ועיין ביאורים [סקי"ח].
(מא) או ש"א אחר. ובקצה"ח [סק"ז] תמה דודאי יכול לומר לו כל זמן שאין האחר בונה אני יכול לעשות דבר צנוע בביתו, [ו] אין אתה רשאי להזיקני, ויפה תמה.

משפט האורים - ביאורים
ע"ב ד"ה ה"ג ע"ש, הטעם הוא, דשם עושה צללו, וכל זמן שאין חבירו ניזק על ידו יכול לעשות צללו מה שירצה. משא"כ כאן שנהנה מאויר חבירו, ואי לאו דכופין אותו על מידת סדום היה יכול למונעו תמיד, רק משום דהוי זה נהנה זה לא חסר כופין על מידת סדום, וכיון דליטריך למיקס עמו צדינא ודיינא אין לך חסר גדול מזה, ולכך יכול למונעו מליהנות באויר חבירו.
ו"פ"ז צ"ח רוצה לעשות חלון נגד חורבת חצר חבירו שר"ר מפסיק ציניהם שאינו נהנה מאויר חבירו, מותר, רק כשיש חצר אסור משום היזק ראה, ובחורבה דליכא היזק ראה מותר כמו בשאר חזקין שיכול לסמוך דליכא דבר היזק. {לא מייבעיא לדעת הפוסקים דהיזק ראה שמה היזק ממילא הוא, כמ"ש הרב פה ובסימן קנ"ה, דודאי אינו יכול לעכב עליו לעשותו כעמ, דהא לא יטריך אח"כ להסירו דיענו לא יחא למיחם עמו צדינא ודיינא, אף אפילו לפוסקים דסביר דהיזק ראה שמה היזק צדינא, ואפילו בסמן צביתו לרין להסיר, הכא לא יכול לעכב כעמ דליכא דבר היזק, כיון שאינו משתמש בשל חבירו כלום. אף בכתובת הרשב"א [ח"א] סי' אלף קמ"ד נראה לכאורה דס"ל דאפילו העושה צללו כמו רחיים קודם הכותל וכדומה, דאינו משתמש בשל חבירו כלום, מ"מ כיון דאם יהיה דבר היזק יטריך להסיר, גם עתה יכול לעכב עליו מלעשותו, ולא חילק בין עורח מועט לטורה מרובה ע"ש, וכן נראה מכתובת הריב"ש [סי' תע"א]. ועיין שם ברשב"א לענין דינא ודיינא, ע"ש. ועיין צ"ח סוף פרק לא יספור [ב"ב] עיין מה שכתבתי לקמן ס"ק (ט"ו) [י"א] בסימן קנ"ה ודו"ק.

וכמה גדולים חולקים על הרא"ש וכיון שהראשונים והאחרונים חולקים עליו כותיהו נקטינן וכ"ש שהריב"ש סתר דבריו בטוב טעם ודעת כו'. הנה עכ"ל נראה לי שאם הרב הגדול הנו' כתב כן הוא מפני שבאותו זמן ובפרט בארץ ישראל תוב"ב ובאותם המקומות לא נהגו לומר קים לי כפלוני כו', אלא הולכים אחר הרוב או אחר דעת הרמב"ם ז"ל היכא שנמצא דעתו כתוב, ולהכי כתב הרב ז"ל דנקטינן כדעת אותם הגאונים, אבל השתא שדבר זה נהוג בכל מקומותינו וכמעט בכל העולם ובפרט בסביבותינו דכ"ע נהגו לומר קים לי כו', וא"כ ודאי דמצו למימר קים לי כהרא"ש ז"ל וכל אותם הרבנים שבמרדכי. ובפרט כיון שמצינו להרמב"ן ז"ל אפילו לדעת הרב מהר"י קארו ז"ל כתב בהדיא דס"ל דאין לו חזקה אם כן פשיטא שיכול לומר קים לי כו'.

וכבר כתבתי פעמים אחרים שהנה במה ששמעתי אומרים שפה בעירנו יע"א שנהגו כהרא"ש ז"ל לאו למימרא דוקא שהוא מפני המנהג לנהוג כמוהו, אלא שלפי שהוא ז"ל כתב דאין יכול למחות ושאין לו חזקה ומנהג עירנו לומר קים לי כו', לכן נשאר המנהג ממנו ומאליו כמוהו לפי שהפוח חלון בשעת פתיחתו אומר קים לי כהרא"ש כו', ואנו מניחין אותו לפתוח לפי שאומר קים לי כו'. וכן כשבא בעל הגג לבנות אין אנו מוחים בידו לפי שאומר קים לי כהרא"ש כו', וכיון שהרא"ש ז"ל מזכה לתרויהו, כל אחד ואחד תפיס בגלימיה ובחלקו ולא מפקין מנייהו. וכיון שכן אם כן הרי המנהג הזה דקים לי כו' הוא פשוט בכל המקומות כו', וכיון שכן ודאי שיכול לבנות ולהאפיל, ובה אין ספק אצלי.³

ועל ענין השאלה השנית לשנות הנה להכניד על הכותל התקרה כו', הנה הדבר פשוט כו' שאם לא יוסיף כובד והזיק ליכא מאן דפליג, אלא אפילו שבא לחדש ולהכביד על הכותל יותר, הרי הדברים האלו מודפסים וידועים בדברי הטור חשן משפט סי' קנ"ג [סי"ח] ובדברי הרב מהררי"ק שהביא דברי הריב"ש [סימן ריא] ונמוקי יוסף [ב"ב ג ע"ב] שיש רבים וגדולים שסוברים דיכול לחדש כו', ואם כן אף בזה היה יכול לעשות מה שירצה כיון שהכותל של שניהם. הן אמת שיש לי ימים שנסתפקתי אם אם דבר כזה הוא קרקע משותף או כותל אי מצי למימר קים לי כו'.⁴

עוד ראיתי מה שרצה להוכיח מדברי הרשב"א בתשובה אחת שאע"פ שסובר שיכול למחות בבא לפתוח, עכ"ל יודה דאין לו חזקה כו'. הנה באמת המעיין בדברי הריב"ש בתשובותיו נראה דלמ"ד דיכול למחות בגג של רעפים ובחורבה, הנה אם לא מיחה יש לו חזקה. וכן נראה ג"כ ממה שכתוב כאן בסי' תע"א וז"ל, ובנדון זה כיון שהחלון הוא על מכונה שאם היה פתוח לחצר היתה לו חזקה עתה כשפתחו לגג של רעפים יש לו חזקה, ואם בא בעל הגג לבנות כנגדו צריך להרחיק כדינו. זהו מה שנ"ל לדין הגמ' לפי דעת הגאונים והרמב"ן והרשב"א ז"ל עכ"ל. הרי שלדעת הרשב"א ז"ל יש לו חזקה, והראיה שהביא ממה שהרשב"א כתב שטעם העכוב הוא מפני שיצטרך לעמוד בדין כו', ולא כתב מטעם חזקה דמשמע שאין לו חזקה אינה ראיה, דה"ק הרב ז"ל שכיון שהוא יכול לעכב מטעם זה, א"כ כיון שלא מיחה יש לו חזקה.

הן אמת שמה שכתב הריב"ש ז"ל שכן הוא הדין לפי דעת הגאונים והרמב"ן כו' צ"ע, שהרי שם בחדושינו בסוגיא דחרדל [ב"ב יח ע"א] משמע דס"ל בהדיא דבחורבה אינו יכול למחות ושאין לו חזקה. וכן מצאתי בהדיא לרב מהר"י קארו ז"ל בספרו הקצר [שו"ע סימן קנ"ד סט"ז], שאחר שכתב מחלוקת הרא"ש עם כל שאר הרבנים בדין אם יכול לעכב כשבא לפתוח חלון במקום שאינו מזיקו, כתב שדעת הרשב"א [ב"ב שם ד"ה לא] שיכול לעכב מטעמא דלא בעי למיקם בדינא. וז"ל שם, וכן דעת הראב"ד ולזה הסכים הריב"ש [סי' תט ותע"א] וכתב שכן דעת הרבה מהאחרונים. וכן דעת הר' יונה [יח ע"ב ד"ה עלה] והרמב"ן ז"ל [שם ד"ה ה"ג] והכי נקטינן. ומיהו כתב הרמב"ן ז"ל שנ"ל שאינו יכול להחזיק עליו הואיל ואינו מזיקו עדיין, עכ"ל הרב מהר"י קארו ז"ל שם. הרי דמתוך דבריו למדנו שהרמב"ן ז"ל סובר שאין לו חזקה, וא"כ קשה היאך נראה מתוך דברי הריב"ש דגם בענין החזקה סובר כן הרמב"ן ז"ל, שהרי הריב"ש ז"ל פסק שאם בא לבנות צריך להרחיק מכנגד החלון שעל גג הרעפים, וצריך עיון.

ואחר אשר כתבתי כל זה אבוא לענין הדין, ואומר דפשיטא לי שאפילו במקום שלא ידענו מנהג פשוט לדון כהרא"ש ז"ל דיינין כותיה כמו שכבר נתבאר שכמה גדולים מסכימים עמו. ואע"פ שהרב מהר"י קארו ז"ל כתב בסימן קנ"ד וז"ל וכבר כתבתי בסמוך שהרי יונה

ליתר עיון

3. והמחבר בשו"ע סי' קנ"ד סט"ז הכריע דיכול לעכב פתיחת החלון, והנתיבות סק"ז כ' דדוקא כשנהנה מאויר חבירו יכול לעכב. וע"ע בהוספות מכת"י הנתיבות ונקט שבכל דבר יכול לעכב, אפי' במה שאין טורח לסלק, אך רעק"א סי' קנ"א ובחזו"א סי"א סק"ט וסי"ב סק"א מחלוקת בזה כן. וע"י שו"ת עטרת חכמים חו"מ סי' כ"א דבמקום שאין יד ב"ד תקיפה לכו"ע יכול לעכב מחשש התעצמות בדין, וע"ע בית הלוי ח"ב סי' מ"ו סק"ה ושו"ת פנ"י ח"א חו"מ סי' ח';
4. ע"י כנה"ג חו"מ סי' קנ"ג הגהות טור אות לה:

(גא) [גה] וְלֹא יַעֲשֶׂנוּ בְּתוֹךְ שָׂרוֹ. הַמוֹס' [שם ד"ה ולא] כַּחֲזוֹ דר"ל
 צְחוֹן שְׁלוֹ, צִשְׁדָּה שְׁלוֹ רְחוֹק מֵהַעִיר צִמְקוֹס שְׁדוֹת אַחֲרִים שְׁכִינּוֹ, וְלֹא
 תִּמְאָל דּוֹקָא צִעִיר שֶׁהַצְּבֹאָה מְגוּלָּה הִיא צִחָר וְצִגְגִין, מִשְׁא"כ צִשְׁדָּה
 שֶׁהַצְּבֹאָה שֶׁל צִבּוּר מְכוּסָה וְנוֹרַעַת בְּאַרְץ, וְאִיפְכָא נִמְי י"ל. דּוּחָא צִשְׁדָּה
 לְרִיךְ לְהַרְחִיק מִשּׁוֹס דְּשִׁיחַ צְבֹאָתוֹת
 צִשְׁדוֹת, מִשְׁא"כ צִעִיר, מִשּׁו"ה אִינְטֵרִיכִי
 תְּרוּוּיָהוּ: (גכ) [גה] וְאִם לָקְחוּ כְּמוֹ
 שֶׁהוּא כּוֹ. צִפְרִישָׁה [סעיף ל"ג] כְּחֻצְתָּי,
 דְּהִי"ה צְגוּרָן [לְעֵיל סַעִיף כ"ב] וְצוֹרֶסְקִי
 [לְעֵיל סַעִיף כ"ג] וְכֹל הֵנִי דְלַעֲיָל, אֲלֵא
 מִשּׁוֹס דְּצִבְאֵי דִינָא מִימֵינָא שֶׁס, וְהִיא
 רֶאשׁוֹנָה שֶׁס צִמְשָׁה, מִשּׁו"ה כְּחַצ הַטּוֹר
 [שם] וְהַמְחַצֵּר ג"כ אֵהֵא דִינָא: סַעִיף
 כ"ה (גכ) [גה] צִירִיךְ לְהַרְחִיק ד'
 אֲמוֹת. הֵינֵנו טַעֲמָא, מִשּׁוֹס שְׁדִרְכָן
 הִיא לְחֻרוֹשׁ צִמְחִישָׁה סְכִיבֵי הַאֲיִלְנוֹת,
 וְאוֹרֶךְ הַמְחִישָׁה צִאֲרָךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא
 אֲרָךְ הַרִים הוּא ד' אֲמוֹת וְצוּחָ"ל צ'
 אֲמוֹת, וּמִשּׁו"ה לְרִיךְ זֶה הֵבֵא לִיטַע
 לְהַרְחִיק נְטִיעַת אֲיִלְנוֹת ד' אֲמוֹת, אֲף
 אִם אֵינִי מִנְקָשׁ לְחֻרוֹשׁ סְכִיבֵי אֲיִלְנוֹת
 וְלִהְכִינֵם מְחִישָׁתוֹ עַל שְׁדָה צִבּוּר,
 מ"מ צִבּוּר שֶׁנִּטַּע כְּכֹר צְחוֹן שְׁדָהוּ
 יִכּוֹל לְעַכֵּז עֲלָיו מְלִיטַע שֶׁס, וְאוֹמֵר לוֹ
 כְּכֹר הַחֻצְתָּי צִאֲלֵנִי שֶׁהוּא נְטוּעַ צִקְפָּה
 שְׁדָה שְׁלִי לְחֻרוֹשׁ סְכִיבֵי וְלִהְלוֹךְ
 הַמְחִישָׁה צְחוֹן שְׁדָה שְׁלָךְ כְּפִי לוֹרֶךְ
 הַמְחִישָׁה*, וְעֵינִי פְרִישָׁה [סעיף ל"ה-ל"ו].
 וְשֶׁס כְּחֻצְתָּי, שְׁנֵרָאָה דֵּהֵינֵנו דּוֹקָא
 כְּשֶׁהֵאֵילֵן שֶׁצִּשְׁדָּה צִבּוּר עוֹמֵד עַל מִינְר
 צִבּוּר, אֲלֵא אִם אֵינִי הֵאֵילֵן עוֹמֵד עַל

הַמִּינְר אֲלֵא אִמָּה אוֹ צ' אֲמוֹת סְמוּךְ לְמִינְר, אִזּוֹ זֶה שְׁבֹא לִיטַע צְחוֹן
 שְׁדָהוּ אֵינִי לְרִיךְ לְהַרְחִיק אֲלֵא הַמוֹמֵר עַד תְּשֻׁלוֹס ד' אֲמוֹת, וְאִמְרִינִי דְכָךְ
 הַסְכִּימוֹ מִתְּחִילָה דְזֶה יִרְחִיק אֵילְנוֹ מִמִּנְרָו שִׁיעוֹר זֶה וְחִבּוּרֵי שְׁצִנְדוֹ יִרְחִיק
 הַמוֹמֵר. וְמָה שְׁצִינֵי צִינֵי יֵהִיֶּה מִיּוֹחַד לְהַמְחִישָׁה שְׁנִרְכִיָּה לְחִרְשָׁת הַאֲיִלְנוֹת
 דְּשִׁנְיָהֶס, דּוּמָה לְמ"שׁ הַמְגִיד מִשְׁנָה
 [פ"י מִשְׁכָּנִים ה"ח] וְהִצִּיאוּ מוֹר"ס כֵּאֵן
 צִהַג"ה, דְּכִשְׁבָּאוֹ לִיטַע שְׁנִיָּהֶס כֹּחֵד כֹּל
 אֲחַד מִרְחִיק חֲזִי הַשִּׁיעוֹר, וְדוֹק:
 (גד) [גה] וּבִין גְּפָנִים אֲשָׁר
 אֵי צְבוּת. וְהֵינֵנו דּוֹקָא כְּשִׁשׁ לְחִבּוּר
 צִשְׁדָּהוּ גְּפָנִים אוֹ שְׁדָה לְצָן וְהוּא צָא
 לִיטַע צִצִּיִּדֵינִי צִשְׁדָּה שְׁלוֹ שֹׁאֵר אֲיִלְנוֹת,
 אֲלֵא אִיפְכָא אֵינִי לְרִיךְ לְהַרְחִיק אֲלֵא
 [*] צִין אֵילֵן לְאֵילֵן, דֵּהֵא מוּיָק אִם עֲלָמוֹ
 הוּא, כְּדוּמְכָא צִהַר"שׁ [ב"ב פ"ב ס"י
 כ"ח] וְצִטוֹר [סעיף ל"ה]. מִיָּהוּ נֵרָאָה,
 דֵּהֵינֵנו דּוֹקָא לְדִידָהוּ דִּמְפָרְשֵׁי הֵא דְלֹאֵמֵר
 גְּמֵרָא [שם כ"ו ע"א] לְרִיךְ לְהַרְחִיק
 צֶהוּ טְפִי, הֵינֵנו צְכָדִי אֲוֹמֵד שִׁיכּוּלֵין
 לְשׁוֹט, וְכֵהֵשׁ אֲוֹמְרִים שֶׁהִצִּיֵא מוֹר"ס,
 זֶה שִׁיךְ דּוֹקָא כְּשֶׁבֵא לִיטַע אֵילֵן שֶׁהוּא
 גְּבוּה צְלָד שְׁדָה לְצָן אוֹ גְּפָנִים שֶׁן
 נְמוּכִים, מִשְׁא"כ לְהִר"ף [הַמּוּבָא בְּהִר"י
 מְגַאֵשׁ בְּחִידוּשׁוֹ שֶׁס וּבִטוֹר סַעִיף ל"ו]
 וְהַרְמַצ"ס [הַמּוּבָא בְּצִיּוּנִים אוֹת ג"ט] לֵאלֵא
 מִנְרָכִי כִי אִם ד' אֲמוֹת, נֵרָאָה מְדַבְרִינֵהֵן
 דֵּהִיא לֶהֶס טַעֵס אֲחֵר לְהַרְחִיקָה [דל"כ
 הֵא מִשְׁמַע מְדַבְרֵי הַר"ר יוֹנָה [בְּעֵלִיּוֹת
 שֶׁס] שֶׁהִצִּיֵא הַטּוֹר סַעִיף ל"ו, דְּכֹל שִׁטָּא
 לְפָחוֹת הִיא ח' אֲמוֹת. וְעוֹד, מְדַכְתָּב
 מוֹר"ס עַל (פ) דְּצִרֵי הַמְחַצֵּר שֶׁהוּא
 כֹּה (ט) מִי שֶׁהִיתָה שְׁדָה חִבּוּרֵי נְטוּעָה גְּפָנִים
 אוֹ שֹׁאֵר אֲיִלְנוֹת וְכֹא הוּא לְנְטוּעַ בְּתוֹךְ שְׁדָהוּ
 גְּפָנִים בְּצַד גְּפָנִים אוֹ אֲיִלְנוֹת בְּצַד אֲיִלְנוֹת
 צִירִיךְ לְהַרְחִיק
 ד' אֲמוֹת בְּמָה
 דְּבָרִים אֲמוֹרִים
 בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל אֲבַל
 בְּחוּצָה לְאַרְץ
 מִרְחִיק בֵּין גְּפָנִים
 לְגְּפָנִים וּבֵין
 אֲיִלְנוֹת לְאֲיִלְנוֹת
 שְׁתֵּי אֲמוֹת [ג"ה] וּבֵין
 גְּפָנִים (25) אֲוֹ שְׁדָה לְצָן] לְשֹׁאֵר אֲיִלְנוֹת אַרְבַּע
 אֲמוֹת. הַגֵּה (27) וְיֵשׁ אֲוֹמְרִים דְּצִין גְּפָנִים לְאֲיִלְנוֹת
 צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת (ג) שֶׁס צִמְשָׁה פ"י מִשְׁכָּנִים דִּין ח'. (ס) כֵּן פִּירַשׁ ר"מ. צ"י
 סַעִיף ל"ה. (סא) צ"י וְי"מ ל"ה. (סב) הַמְגִיד מִשְׁנָה שֶׁס. (סג) הַטּוֹר סַעִיף
 ל"ה. (סד) טוֹר שֶׁס.

תוספת מהדורת באה"ג, ראה אות ל'.
 23) תוספת מהדורת באה"ג ואילך נדפסה הגיה"ה זו להלן אחרי התיבות: לשאר אילנות בדפורי. ממהדורת באה"ג ואילך נדפסה הגיה"ה זו להלן אחרי התיבות: לשאר אילנות.
 ערך לחם
 סעיף כ"ה. ד' אמות. כדי שיעור היפוך המחרישה. [ב"י סעיף ל"ה בשם ר"ח].
 מורי זהב
 שו"ע סעיף כ"ד. ואם לקחו כו'. הטעם, דטוענין ללוקח שהמוכר פייס את סביביו במעות. ונ"ל שלא אמרו כן אלא במידי שהיה המוכר נאמן בחזקה שיש עמה טענה, אבל במידי דלא מהני חזקה כגון קוטרא ובית הכסא [להלן סעיף ל"ו], אין טוענין שהמוכר קני בקנין והיתה לו ראייה, דזה מהני אפילו במידי שאין לו חזקה כמ"ש סוף סימן כו'. ואי ס"ד דטוענין ללוקח שהמוכר היה [טוענין] ללוקח לא טוענין זה. חדא, דהא יורש ולוקח שוין בזה בגמרא

If one buys a property from a Jew that includes a source of harm to a neighbor, he may continue with that usage under the assumption that the seller had the legal right to do so. According to the Sema, this would be true even for usages that a regular chazaka would not suffice, such as smoke or sewage. The Taz argues and limits it to usages that a chazaka alone would be effective. The Poskim write that this would not apply if the seller was non-Jewish, as we cannot assume that he had the Halachic legal right to this utility.

קנה מישראל ושני יהודים שחלקו שו"ע חושן משפט סימן קנה סעיף כד, סמ"ע סקנ"ו, ט"ז שם מי שלקח קרקע מחבירו ויש בתוכו דבר המזיק. אף שאינו יודע אם היתה למוכר רשות לעשות כן, טוענין בשבילו שהיתה למוכר חזקה לעשותו. ולדעת הסמ"ע טוענין אף בדבר שחזקה לבד לא מהני, כגון בקוטרא ובית הכסא. אבל ה"ט"ו פליג וס"ל דדוקא בנוקין שחזקה מהני טוענין ללוקח. אמנם כתבו הפוסקים דהיינו דוקא בקונה מישראל, דאילו קנה מעכו"ם אין טוענין שהיתה לו חזקה כדין.

הערה

אדעתא דקיימא סולקאטא דאסתלק ליה פנימי מחיצון, וכבר אתברר דכי אקני ליה פנימי לחיצון מעיקרא לגמרי אסתלק ואשתכח דלא שייר חד מינייהו לנפשיה מידי בחולקא דחבריה כלל. מיהו היכא דלית ליה לפנימי דירכא אחרינא למיעל מיניה לא משכחת לה אלא כשנתרצו לחלוק פנימי כנגד חיצון כדפרישנא דאלו היכא דפלוג אפומא דבי דינא לא משכחת לה כדבעינן לברורי בפרקין לקמן (ד"ה ושמעינן).

וכיצד אמרו אין להן חלונות זה על זה, שאם היה לא מהן בחלקו חלונות העשויין לאורה וקא בעי חבריה למבני כנגדן הדין עמו ולא מיחייב לארחוקי, דומיא דינא דאספלידא, דכיון דמוכר בעין יפה מוכר ואסתלק ליה מחלקא דחבריה לגמרי בטלה לה חזקה דחלון מרשותא דחבריה, ולא מצי אמר ליה נידור ביה כי היכי דדרו אבהתין אלא הוה ליה כמו שבאו שניהם לאחר חלוקה לעשות בבת אחת זה לפתוח חלון וזה לבנות כנגדו. ומסתברא דמהאי טעמא גופיה אי אית ליה לחד מינייהו חלונות שיכול לראות מהן חלקו של חברו חייב לסתמן⁷ ולא מצי אמר ליה נידור ביה כי היכי דדרו ביה אבהתין אלא הרי הן כלקוחות ומוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו זכות בדבר המכור. וכי תימא כלך לדרך זו דכיון דמוכר בעין יפה מוכר אשתכח דלא שייר האי ניזוק וזכותא לנפשיה בחולקיה דבעל חלונות ולא ליחייביה למיסתמינהו, הא לא קשיא, דכי מחייבין לבעל חלונות למסתמינהו לאו מכח זכותא דהויא ליה לחבריה בחולקיה דבעל חלונות קא מחייבין ליה כי היכי דתימא בעין יפה מוכר ולא שייר לנפשיה זכותא בדבר המכור, אלא מחמת דבטלה לה חזקתיה דבעל חלון מחולקא דחבריה הוא דמחייבין ליה, דהוה ליה כמאן דבעי למפתחיה להאי חלון בתר (חולקא) [חלוקה] דלית ליה רשותא, דהא אפי' לא זבין חד מינייהו מחבריה לית ליה לחד מינייהו רשותא לאזוקי לחבריה והוא הדין לשאר נזיקין דאתו ליה מרשותא דחבריה, הלכך אע"ג דשתיק חבריה ולא מחי ביה לבתר חלוקה למסתמיה להאי חלון לא שנא בחלון העשוי לאורה ולא שנא דאית ביה היזק ראייה לא קיימא ליה חזקה כשאר חלונות, דלא אשכחן חזקה בשתיקה בעלמא אלא היכא דעביד מחזיק מעשה וחזייה חבריה אי נמי ידע ביה ושתיק אבל בשתיקה גרידתא לא⁸. וכי תימא מאי שנא גבי היזק ראייה ושאר נזיקין דחשבינן ליה (למידק) [למזיק] כאיניש מעלמא דלאו לוקח ולא אמרינן בעין יפה זבין ליה כל חד

ליתר עיון

מינייהו לחבריה למעבד ברשותיה מאי דבעי ומאי שנא גבי היזק אפילה דחשבינן ליה למזיק דלוקח (דזכאין) [דזאבין] ליה ניזוק בעין יפה ולא מנעינן ליה. לא דמי היזקא דאתי מעלמא להיזקא דלא אתי מעלמא, דאלו היזק ראייה וכיוצא בו היזקא דאתי ליה לניזוק מרשותיה דמזיק הוא ולקבולי מיניה היזקא לא אשתעבד ליה, אבל היזק אפילה לאו היזק דאתי מרשותיה דמזיק הוא אלא מחמת מחאתא דנפשיה דניזוק קאתי ליה, דכל דוכתא דלא שליט ביה נהורא לא סגייא דלא הויא ביה אפילה, והאי חלון העשוי לאורה דלא הוה אתי ליה נהורא אלא מרשותא דחבריה כיון דאסתלק ליה בעל חלון מרשותא דחבריה דהוה אתי ליה מינה נהורא בעין יפה אסתלק ואפילו מנהורא דאתי מינה אסתלק, ולא מצי אמר ליה שבוק לי דוכתא דאתי ליה מינה נהורא לחלון דידי כדמעיקרא דהא בעין יפה זבין ליה ולא שייר זכותא לנפשיה בדבר המכור וכי קא שקיל מיניה נהורא נהורא דנפשיה קא שקיל מיניה, ואמטול הכי לא מצי מעכב דומיא דאמת המים דלא משתעבדא ליה רשותא דחבריה לאעבורי עליה מיא דרשותיה, וכל שכן דלא משתעבדא ליה לאעבורי עליה מיא לרשותיה, הכא נמי לא משתעבדא ליה רשותא דחבריה לאיתויי עלה נהורא לרשותיה, ואיפרק קושיין כהוגן.

ולא סולמות זה על זה, שאם הגיע לאחד מהן בחלקו סולם שהיה ראשו קבוע בחלקו של שני לא שנא סולם המצרי ולא שנא סולם הצורי דקביע, ואין צריך לומר היכא דקאי כוליה בחולקא דחבריה דהא אין להן דרך זה על זה והוא הדין היכא דמטייה לחד מינייהו סולם דהוה קביע לחולקא דנפשיה בתוך ארבע אמות לשובך דמטייה לחבריה, או שהיתה אמת המים שלו עוברת על חלקו של שני, חייב לסלקן ולא מצי אמר ליה לידור ביה כי היכי דדרו ביה אבהתין דלקוחות הוה ומוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לנפשיה בדבר המכור כלום. והזהרו בהן שהלכות קבועות הן. ורב אמר יש להן, דקסבר מוכר בעין רעה מוכר ושייר לעצמו בדבר המכור זכות הראויה לחלק השני של עצמו. וקימא לן כרב נחמן אמר שמואל, חדא דקיימא לן כרב נחמן בדיני ועוד דרב ושמואל הלכתא כשמואל בדיני. ועוד דהא אסיקנא לשמעתיא דרב חמא כותיה דשמואל מדאמרינן נהרדעאי לטעמייהו דאמר רב נחמן אמר שמואל כו' וכבר איפסיקא הלכתא בהדיא כרב חמא כדבעינן למימר קמן. ותו דהא איפסיקא הלכתא בהדיא בפ' המוכר את הבית (לקמן סה. א) כוותיה דשמואל דאמר

יתר עיון: יד רמ"ה בבב בתרא דף ז:

הרמ"ה האריך לפרש מדוע יכול לכופו לסתום החלון, והסביר שכיון שאין לשום אחד מהם זכות ברשות חבריו גם אין לו זכות להזיק את חברו, ממילא הדר דינא שאסור לו להזיק בראיה.

Further Iyun: Remah explains that one can be required to close up his window overlooking his brother's portion because by giving up all rights to utilize his brother's portion, the halacha reverts back to the baseline rule that one may not damage a neighbor by having a window overlooking his property.

סעיף כ"ו (בג) (כד) ושמו הבנין והעצים בו. משא"כ אם שמו הבנין והעצים. עיין פרישה [סעיף שמו סתם עליו הנית מחל, אזי העלוי גם כן נשזיל האויר, ודלא כש חולקים בטור [סעיף ל"ז], עיין צ"ח [שם]. ועיין לקמן סימן קע"ג סעיף ז' וקע"ג סעיף ג', דה"ה אם בעל החצר נמן [*דמים] נשזיל אזה עילוי לבעה"ב או ג"כ יש לו חלונות, וכ"כ צ"ח שם [סימן קע"ג סעיף ד'], וכמו שכתבתי שם [סקי"ב] ודוק: (כד) בה) והגיע לאחד מהן תרביץ בו. עיין בשו"ת ו' לז ספר ג' סי' ס"ב, ובשו"ת ר"ש כהן ספר ז' סי' ס"ב, ובשו"ת מני"ט (ס"ז) [ח"א] סי' שכ"ג [הראשון], ובשו"ת מהרש"ם [ח"י] סי' רנ"ח (ורע"ז) [ורע"ז] ורע"ט. *ובשו"ת ר"ש כהן ספר ג' סי' ז' [קש"ב]: (כה) בו וי"א דיבול לומר סתם כו'. וכן פסק ה"ח [סעיף ל"ז], ודוקא (דהיקוקו הוא) [*דהיקוקו הוא היק קבוע] כו', ע"ש. עיין בשו"ת ר"ן שו"ת סי' קל"ז דף ר"א ע"ג [קש"ב]: (כו) בו אינו יבול לבנות כנגדן. היינו דוקא בעלו האדמה, דעלה קאי בש"ס

ממהדורת חק"ב, וכן בבא"ט

בכת"י ורש"ם להלן אחרי החיובות: היק האדמה

ע"פ שו"ת הסהור

45 כו' שני אחים שחלקו חצר מדעת ושמו הבנין והעצים זה כנגד זה ולא השגיהו על שומת האויר ^{כ"ה} והגיע לאחד מהם בחלקו ^{כ"ה} תרביץ החצר ולשני ^{כ"ה} האכסדרה אם רצה בעל החצר לבנות כותל בסוף חלקו בונה בפני האכסדרה ואף על פי שמאפיל עליו שהרי לא שמו האויר ^{כ"ה} והוא הדין אם היו חלונות פתוחות מחצר של זה לשל זה יכול לבנות בפניהם ^{כ"ה} מיהו כל ^{כ"ה} זמן שלא בנה בפניהם ^{כ"ה} אינו יכול לומר לו סתום חלונותיך אף על פי שיש ^{כ"ה} בהם היזק ראייה. הגה ^{כ"ה} ויש אומרים לכול לומר לו סתום חלונותיך ^{כ"ה} ודוקא באכסדרה שיש לו אור יותר מדאי אבל החלונות הנכריים לבית ^{כ"ה} אינו יכול לבנות כנגדן וכל שכן שלא לסתמו ^{כ"ה} לבית אור אינו שזה כלום.

ציונים ומקורות (פ) שם נכתבתי פ"ו משכנים דין י'. (ג) טור סעיף ל"ז כסס המכין ב"ב ז' ע"ב ד"ה ולא ד"ה וכן. (ה) טור שם כסס הנ"ל ב"ב פ"א סי' כ', ונלה מהרמ"ם (פ"ו) פ"ב דשמיט ה"ב. (ז) טור שם וז"ל הנ"ל שם. (45) בד"ר סעיף כ"ח. (46) תיבה זו הושמטה במהדורת קבאלי שכ"ז וממהדורת הרמ"א שלי"ח ואילך. (47) תיבה זו הושמטה במהדורת קבאלי שכ"ז וממהדורת הרמ"א שלי"ח ואילך.

[כ"ב ד' ע"א], וכן הוא לשון הטור [סעיף ל"ז], וכן מוכח מהנ"ל [שם פ"א סי' כ'], וכ"כ הסמ"ע לקמן סימן קע"ג ס"ק ו' ע"ש, ודלא כמשמעות ה"ח לקמן [שם סעיף ג', ודוק: (כז) (כח) דבית ב"א אור אינו שזה ב"אם (כו)]. ואם אמר לו הווא דמתי אספלידא נחמילא אני אטול אספלידא ואסת מרביא ועלו לחדד, אז יש לו חלונות, והגמ' מיידי כלן שאומרים שניהם זה לזה, או בשאמר ליה בעל מרביא לבעל אספלידא, ל"כ נמוקי יוסף [שם ד' ע"ב וב"מ ס"א ע"א מרפי הר"ף] שם הר"ן [ב"מ ק"ד ע"א ד"ה נמצא] והצ"ח צ"ח [סעיף מ']. ולטעמייהו אולי וממ"ש לקמן סימן שכ"א סוף הסימן בהג"ה, אלל לדעת הרא"ש [ב"מ פ"ט סי' ב'] וסוף [שם ק"ד ע"א ד"ה אידן] אינו כן, ע"ש צ"ח [סימן שכ"א] ודוק.

ערך להם

שם בסופו. ועיין סימן קנ"ז דין ט'. ראובן שבנה אוצר ליון ושמן וצריך אויר רב, והמונע אוירו מפסודו, כל שקדם האוצר אין חבירו רשאי לבנות נגדו אפילו בהרחקת ד' אמות, וצריך שירחיק בכדי שלא יזיק. (כ"ז) מחדש כ"ז בשם תשובת הרשב"א ח"ג סי' קנ"ז. **סעיף כ"ז. שני אחים בו**, או שנים שקנו מאחד או שנים המשותפין ואין ניכר חלק כל אחד. (כ"ז) סעיף ל"ט בשם הרמ"ם פ"ב משכנים ה"ב ר"ג והמגיד משנה שם. **שמו האויר בו**, ודוקא באכסדרה או

מורי זהב

רבינו (הטור סעיף ל"ח) הביא תשובה לגאון, ב' אחים שירשו קרקע, ולאחר נפל החצי החיצון ובו אמת המים שהיה משקה אביהם כל הגן, והעביר הפנימי על חיצון אמת המים כדרך שעבר בחיי אביהם, אחר זמן סתם החיצון האמה ולא הניחו לעבור, וטען הפנימי שכבר החזיק כיון ששתק ולא מיחה, טענתו טענה כו'. ונראה, כיון דרבינו הביאו, והוא פסק בסימן קנ"ג [סעיף כ"ז] [וקנ"ז] [וקנ"ז] סעיף ט"ז למסקנת הרא"ש [כ"ב פ"א סי' י"ב] דכל מילי בעינן ג' שנים, ולא אמרינן כיון ששתק מחל חזק משתום, וזה אמת המים ודאי לא עדיף משאר תשמישים, אלמא בזה מודה רבינו דהוה חזקה כיון דאביהם היה מוחזק בזה ויטדו, והלה יכול לומר דיירינא כי היכי דדרו ביה אבותי,

Two brothers dividing an inheritance do not retain any usage rights on each other's property. They may build up their own property even if this will block the windows of the other. According to the Shulchan Aruch, they cannot demand that the other unilaterally block their own window so as not to look into their property. Rema argues and does require them to block their own windows. The same rules apply to two people who buy adjoining properties at the same time from a single seller. However, if the seller sold his courtyard and retained the house for himself, the Poskim argue whether the buyer can build upward and block the seller's windows. The Sema adds that this would also apply to one who sold his property to one buyer, and subsequently sold the adjoining property to another. *This discussion is very relevant to housing developments with multiple buyers.*

שו"ע חושן משפט סימן קנר סעיף כו – כח, סמ"ע ס"ק סה שני אחים שחלקו אין להם שום זכותיהם על זה ויכולים לבנות בשלהם אף שע"ז יסתום חלונות חבירו, ומ"מ אינו יכול לחייבו לסתום חלונותיו מצד היק ראייה. ורמ"א פליג שיכול לחייבו לסתום כל זמן שיש לו מספק אור בלאו הכי. וה"ה לשנים שקנו ביחד מאחד. אך אם מכר חצירו לאחד ושייר לעצמו הבית, נחלקו הפוסקים אם הקונה יכול לבנות כנגד חלונותיו, וכתב הסמ"ע דה"ה במי שמכר לשנים בזה אחר זה. וזה מצוי הרבה בשכונות מגורים.

סעיף כ"ח (בב) מה ראובן שנתן או מכר כאחד. דקדק לכמוז כאחד. דלא אליבא דכולי עלמא יכול לבנות לפני החלוקה, מה שאין כן כשמכר להן זה אחר זה, דבזה יש בזה פלוגתא כמו צדין כשמכר החצר ושייר לנפשו הבית, דמה מכר ראשון לשני כל זכות שהוא צידו, וק"ל. ודין שנים שקנו מאחד וחלקו, או שנים שקנו משנים או מצ' אחים שחלקו, נמצא לקמן סימן קע"ג סעיף ג': (בב) הן לבנות בפניהן. המחבר לטעמיה שכתב צטעף שלפני זה דדוקא יכול לבנות לפנייהם ולא לומר לו קמוס חלוקה. ומור"ם שכתב שם ד"א דיכול לומר קמוס, ה"נ ס"ל צדין זה. וגם הטור [סעיף ל"ט] קמס וכמו צדין זה (דיכול)

בבתי נרשט להלן סעיף כ"ח על החיובות: שרשאי אות כו

*בבתי נרשט להלן תחילת על סעיף כ"ח

48 כח מה ראובן שנתן או מכר (כ) כאחד הבית לשמעון והחצר ללוי והיו חלונות פתוחים מהבית לחצר אם רצה אותו שזכה בחצר לכתוב בפניהם רשאי והוא הדין (75) אם מכר או נתן החצר ושייר הבית לעצמו שרשאי אותו שזכה בחצר לבנות בפני החלונות (75) ה"א דאינו יכול לבנות אלא אם כן הרחיק ארבע אמות. הגה מכר הבית ושייר החצר לעצמו ה"א דאינו יכול לכתוב חלונותיו למוכר צעין יפה מוכר והוא הדין לנותן ה"א ויש חולקין ועיין לקמן סימן קנ"ה סעיף כ"ה.

[*דצריך] לקמוס, וה"ע משום דפסק כהל"ש [המובא בציונים אות צ"א] דס"ל צדין שלפני זה שיכול לומר קמוס, ע"ש ודו"ק. גם עיין צ"מ [סעיף ל"ט] מ"ש עוד פרטי דינים צדינים הללו: (פד) ה"א דאינו יכול לומר פתוח. גם נכאן כח מור"ם "קמוס" לכתוב, דלכתוב המחבר ה"ל למימר "לבנות", וק"ל: (פד) פה ויש חולקין. ע"ש [בב] המובא בציונים אות צ"ח דסיים צטעמו וז"ל, דלע"ג דמוכר צעין יפה מכר, מ"מ זקוק לא מכר ליה, וזה מוזיק ליה כל שעה צראייתו. והנה מילי כשהיה הנוק צטעם המכר, אצל אס מכר ליה בית הפתוח לחורבה

ציונים ומקורות (5) כן פירש צ"י סעיף ל"ט. (75) טור סעיף מ' צטע ר"י צללוני, הרב המגיד פ"ב משכנים ה"ב. (75) שם בטור ד"ש אומ"ם כן. (75) צ"י סעיף מ' רבינו יוחנס נמיכ ל"א ח"ו. ד"מ מ'. (75) נמוקי יוסף סוף פסק לא יתפור ב"ב י"ג ע"א מדפי הר"ף צטע רבינו יונה שם י"ח ע"ב ד"ה ולענין לוקח, וצ"י מחודש י"ט צטע הרשב"א בתשובה ח"ג סי' קס"א. ד"מ שם. (48) בד"ר סעיף כ"ט ראה ש"י 21. (49) תיבה זו הושמטה במהדורת קבאלי שכ"ז, והרמ"א תיקן: הרשות בידו. (50) בזה תיקן הרמ"א את לשון המחבר, ובערך לחם הגידה דצ"ל: אע"פ שלא הרחיק במקום: א"א"כ הרחיק.

אצל אס מכר ליה בית הפתוח לחורבה שלו, אע"פ שעשויה לבנות, כיון שפתח זה החלון צטעם, אף כשיבנה זה החורבה אין לו לקוממו, עכ"ל:

ערך לחם

ע"א ד"ה ולענין. סעיף כ"ח. א"א"כ הרחיק. נראה [צ"ל] אע"פ שלא נוקים דגריה, ולפיכך אע"ג דק"ל [ב"ב ס"ה ע"א] מוכר בעין יפה הוא מוכר, הכא לא אמרינן הכי, ואם רצה מוכר לבנות בפני החלונות תוך ד' אמות מהבית לחצר, כיון שדוקא ראה גירי דיליה הוא, אין אדם עשוי למכור

מורו זהב

דבשאר דינים כגון מוכר לשנים כאחד לא איכפת לן במאפיל לגמרי, וכן היא דעת רבינו כמ"ש, ואף בדברי התוס' שם [ו' ע"א ד"ה א"ל] משמע כן, כנלע"ד: עוד שם בהג"ה. וי"א דאינו יכול לבנות. לכאורה תמוה, הא הלכה רווחת מוכר בעין יפה מוכר בפרק המוכר בית [ב"ב ס"ד ע"ב-ס"ה ע"א] ובסימן רי"ד [סעיף ב']. ונראה דהאי י"א ס"ל כדעת התוס' שזכרתי בסמוך דכל בית אמרינן שאינו יכול להאפיל עליו לגמרי, וכאן מיירי במאפיל לגמרי, ובזה לא אמרינן מוכר בעין יפה מוכר. ובזה ניחא לי מ"ש רבינו [הטור סעיף מ'] בדברי הר"י ברצלוני וז"ל, והכריע הוא שא"צ להרחיק דק"ל מוכר בעין וכו', דקשה, הא בתחילת דבריו הביא ג"כ ראייה זו, ומאי חידש בהכרעה, אלא הכי קאמר בהכרעה, דק"ל מוכר בעין יפה מוכר משמע לכל מילי, אלא דהרמ"א הביא דעת הי"א:

שו"ע סעיף כ"ח. והיו חלונות פתוחים. בדברי רבינו [הטור סעיף ל"ט] היה כתוב והיו החלונות בה"א הידיעה, וכן נראה לי עיקר, ונפקא מינה מזה בעיקרי החלונות שהיו לבית זה פתוחים, וא"כ בזה סותם לגמרי אור של ביתו, אפילו הכי הרשות בידו, וראיה מדלא חילק רבינו בכך. ואע"ג דבסמוך חילק רבינו [הטור סעיף ל"ח] ורמ"א סעיף כ"ז לענין תוספת אורה דוקא, היינו דשם נתן לו בעל הבית לבעל החצר עילוי דמים, מסתמא נחשב גם זה בכלל העילוי, משא"כ כאן דאימור מכר לזה הבית בלא אורה. וכן נראה לי מדברי הרא"ש פ"ק דבתרא [סי' כ'] שכתב וז"ל, והשתא אפילו לדברי הר"י אם אין לו לבית אורה מצד אחר כי אם מה שיש לו חלון על חבירו, כשעלו אהרדי ושמו הבתים והעליות זה כנגד זה היה דעתם גם עילוי האורה כו', עכ"ל, משמע

ביאור הגר"א

סעיף כ"ח קח. ראובן שנתן או מכר. כמו אחין שהן לקוממו, והוא הדין לנותן, דמוכר ונותן צעין יפה וכמ"ש תוס' [ב"ב ד' ע"ב] ד"ה אין כו': קט. וה"ה אם כו' מכר הבית. כמו צדך [שם ס"ד ע"א], וכמ"ש תוס' שם: קי. וי"א כו' ויש חולקין. כמ"ש נמוקי יוסף [שם י"ג ע"א מדפי הר"ף] דנהיק ראייה לא אמרינן צעין יפה מוכר:

באר הגולה

הרמב"ן וכו"כ הרשב"א [שם ד"ה ולא חלונות]. סעיף כ"ח פ. לשון הטור סעיף ל"ט. 5. וכו"כ הרמב"ם שם צ"צ [משכנים ה"ב]. וכמו הרב המגיד שם, זה פשוט דאחין לאו דוקא, וכו"כ הר"י מיגש. ק. הוא כדעת הרמב"ן ורש"י (והרשב"א) מנזאר צטעף ללעיל [אות ע']. ה. שם [בטור] סעיף מ' צטע הר"י צללוני ושכן הכריע, וכו"כ הרב המגיד צטע הרשב"א [ב"ב ד' ע"ב ד"ה ולא חלונות] שם צ"צ דין (י"ג). ש. שם [בטור] צטע הר"י צללוני צטע י"א. פ. ויבאר שם משום דזקוק לא מכר ליה, וזה מוזיק לו מיד, אצל אס מכר ליה בית הפתוח לחורבה שלו, אף על פי שעשויה לבנות, אף כשיבנה זה החורבה אין לו לקוממו. סמ"ע [נסק"ח].

nizkei shecheinim. For example, if one keeps residue of olives (which were harmful to a standing wall) near a neighbor's property and he did not protest, this creates a *chazaka* and he is permitted to continue leaving them there. There is a *machlokes Rishonim* regarding how to establish a *chazaka* for *chekas tashmishim* and *nizkei shechnim*. Some hold that three years are required for both, similar to the halacha concerning property claims, where the Mishnah (28a) states that if one claims to have purchased property and proves that he has had control of it for three years, we assume that it is his. So, too, if one places a beam upon his neighbor's wall for three years, he has established a *chazaka* that the neighbor does not mind (Tosafos). Other Rishonim maintain that the neighbor is expected to protest immediately after seeing someone else use his property or place hazardous material next to his property boundary. According to them, if he does not protest immediately, then the *chazaka* takes effect (Rambam).

There's an additional *machlokes* whether one requires some sort of *ta'anah* (claim) to establish this *chazaka*, such as that the owner sold him this right, or explicitly allowed him to have it, similar to the case of property *chazaka*, where it is required. The Halacha follows the view that the *chazaka* is effective immediately and even without a specific *ta'anah*.

WHERE A CHAZAKA IS INEFFECTIVE:

The Gemara (23a) states that certain activities never attain the rights of a *chazaka* even if the neighbor specifically allowed it at the time. These include cases such as a chimney that causes excessive smoke or an outhouse whose fumes reach the neighbors.

Another relevant source pertaining to *chazaka* for *hezek reiyah* can be found later in the Gemara (59b), which records a *machlokes* whether one who constructs a window opening into a joint courtyard can achieve a *chazaka*. The Halacha is according to the opinion of R. Chiya who maintains that he must block it. The Rishonim disagree as to the reason for this. Some explain that it is because a *chazaka* for *hezek reiyah* is only valid after three years and R. Chiya was referring to within three years, while others maintain that no *chazaka* can ever be achieved in cases of *hezek reiyah*, like the case of excessive smoke or the outhouse.

A DOOR ACROSS FROM A DOOR:

The Mishna (60a) states that one may not construct a door directly opposite the door of one's neighbor or a window

directly opposite his window. In contrast to the case above (of constructing a window opposite the courtyard), it seems that all agree that in this case, no *chazaka* can ever be attained through such *hezek reiyah*. Why is this case considered more severe? The answer is that this halacha is derived from a *pasuk*. The Gemara states that when Bilaam saw that the entranceways of the Jews did not directly face each other, he exclaimed that they were worthy of having the Shechinah rest upon them. The Nesivos writes that since this halacha is derived from a *pasuk*, it has the status of an *issur deoraisa*. Consequently, all would agree that there is no *chazaka* for this type of *hezek reiyah* even if the neighbor gave explicit permission since it is considered a breach of *tznius*.

HEZEK REIYAH TODAY:

Nowadays, the accepted practice is to have doors or windows from which one can see into a neighbor's home. It is difficult to understand how this is allowed when the Mishna and Gemara appear to rule definitively that it is forbidden. Moreover, the Rashba stresses that even if the accepted practice is that people are unconcerned with *hezek reiyah*, it is still forbidden.

Some *teshuvos* on the subject have suggested that if there is an established *minhag* to allow windows or doors opposite those of adjacent houses, it is permitted. However, the earlier *teshuvos* limit this leniency as applying only to cases that do not involve a serious breach of privacy.

Contemporary poskim offer an additional consideration for leniency. They note that since we have window shades or blinds that can be closed whenever a person desires (which were not necessarily available in the Talmudic era), there is no problem of *hezek reiyah*. The basis for this approach could be as follows: The Gemara (2b) states that in a case where two neighbors were accustomed to not having a wall, they have no obligation to build one even if the halacha is that *hezek reiyah* is forbidden since they were already used to not having one. It is apparent from here that *hezek reiyah* is more severe if the victim is accustomed to having privacy and engaging in private actions there. Accordingly, today, when we are not careful about the rules of *hezek reiyah* due to the possibility of using the shades, we have created our own standards for ourselves not to engage in private activities at home unless the shades are pulled down. Therefore, it would be permitted to have doors or windows directly opposite those of a neighbor.

To watch the video or listen to the shiur given by the Dayan, visit: www.baishavaad.org/yorucha-topics
Or signup to receive them via whatsapp: 📞 732.232.1412

Shechainim

PART I THREE CATEGORIES OF HILCHOS SHECHEINIM

Rav Shmuel Honigwachs, Dayan at the Bais Havaad

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

In the following series of *shiurim*, we will be discussing the halachos of *shecheinim* (neighbors). Let us introduce this topic by delineating three basic categories of hilchos *shecheinim*.

The first is *hezek reiyah*, privacy concerns. The Mishna (Bava Basra 2a) states that if two partners who jointly own a courtyard wish to construct a "*mechitzah*" in the courtyard to split it, they are to construct a wall in the middle. The Gemara presents two interpretations of the word "*mechitzah*" – either it means that they wish to construct an actual wall, and we therefore require them to give some of their property to build it, or it means that if they wish to split ownership of the courtyard, they are required to construct a wall in between their halves for purposes of *hezek reiyah*. The accepted halacha follows the second interpretation that neighbors must avoid *hezek reiyah* by ensuring that neither one can see the other.

The Mishnayos later in Bava Basra (59b-60a) present additional details of *hezek reiyah*. One may not construct a window that overlooks a jointly owned courtyard, and one certainly may not construct a window overlooking an individual neighbor's property since it infringes on his privacy and violates *hezek reiyah*. The Mishnah also states that one may not construct a door directly opposite the door of one's neighbor or a window that faces his window.

The second category, known as *nizkei shecheinim*, includes placing hazardous materials or engaging in unsafe activities adjacent to a neighbor's property that might cause damage. Thus, the Mishnah (17a) prohibits digging an irrigation pit adjacent to the pit of a neighbor, since the moisture could damage or erode the wall of the neighbor's pit. In addition, various materials that give off heat may not be placed close to the wall of one's neighbor, and the same applies to placing items that could shake the ground, or a furnace or a tree in close proximity of a neighboring property. In all these cases, the items may cause damage to the neighbor's property. Modern examples of this category might include using dangerous chemicals near a neighbor's property or placing rotten wood there that could attract termites.

The third category refers to cases of property usage where a person can potentially claim that he has a *chazaka* permitting his usage of a neighbor's property. For example, the Gemara (6a) states that if one places beams or other items on top of a brick wall belonging to his neighbor to construct a structure, he may continue to do so if the neighbor does not protest, as this qualifies as a *chazaka*. Similarly, the Mishna (58b) states

that one can create a *chazaka* to lean his large ladder against his neighbor's wall or allow water from a fixed gutter to flow into his neighbor's property if they do not protest his usage.

CASES OF NIZKEI SHECHEINIM:

Let us begin our study of Hilchos Shecheinim with a discussion of some cases of *nizkei shecheinim*, which will be relevant in the upcoming *shiurim*.

The Gemara (17b) records a *machlokes* whether one may dig a pit next to the boundary of his neighbor's yard if his neighbor does not currently have a pit there, given that it may ultimately prevent the neighbor from digging a pit or wall in that location. According to *Abaye*, this does not constitute *nizkei shecheinim* and one may dig such a pit, while *Rava* says that one must preemptively distance his pit from the property line as would be required if the neighbor already had a pit there. The Gemara first suggests that they argue when the neighbor's field is not usually used for digging pits. In such a case, *Abaye* says that since it is unlikely that the neighbor will dig one, one is permitted to preemptively dig his pit nearby. *Rava* disagrees and says that one may not do so since the neighbor may still decide to dig there at some point. However, both would agree in a case where the field is usually used for digging that one may not dig a pit next to the property line.

According to the second understanding presented by the Gemara, they disagree specifically in the case of a field that is usually used for digging pits. Whereas, if the field is not usually used for pits both would agree that one may dig a pit next to the property line. Although the halacha follows *Rava's* view, the *Rishonim* disagree whether this would apply in all cases or only in cases such as this where some amount of damage is caused immediately. This *machlokes* will be relevant to any situation where one places a potentially damaging or hazardous material next to a neighbor's property that may prevent the neighbor from using that area in the future.

CHAZAKA IN CASES OF NIZKEI SHECHEINIM AND HEZEK REIYAH:

Let us now focus on the question of *chazaka*. Similar to the halacha of *chezkas tashmishim* (easement), where a neighbor establishes rights of usage upon the property of another, the Gemara says that a *chazaka* is effective for

WEEKLY DEDICATIONS & SAREI ELEF

Mr. & Mrs. Michael Abramson - Los Angeles, CA

Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY

R' & Mrs. Shimshon Bienstock - Los Angeles, CA

R' & Mrs. Chaim Gross - Lakewood, NJ

R' & Mrs. Ephraim Ostreicher - Far Rockaway, NY

R' & Mrs. Dovid Bloom - Far Rockaway, NY

R' & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY

R' & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO

לזכות זיווג הגון בקרוב
אסתר שיינדל בת שולמית | ברכה אסתר בת דינה

R' & Mrs. Yudi Hertzberg - Monsey, NY

R' & Mrs. Ari Schwartz - Monsey, NY

R' & Mrs. Tzvi Rieder - Monsey, NY

R' & Mrs. Avrohom Kohn - Jackson, NJ

Mr. & Mrs. Tzvi Meltzer - Kew Gardens, NY

R' & Mrs. Ahron Wolfson - Monsey, NY

Rav & Mrs. Yechiel Becher - Monsey, NY

R' & Mrs. Refoel Rockowsky - Monsey, NY

R' & Mrs. Shumy Reichman, Brooklyn, NY

R' & Mrs. Yossi Wexler - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Yossi Bauman - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Avi Steinberg - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Michael Reiser - Brooklyn, NY

Mr. & Mrs. Steve Milstein - Lido Beach, NY

Mr. & Mrs. Alex Berkovitch - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Yechiel Schachner - Lakewood, NJ

R' & Mrs. Leizer Rousman - Lakewood, NJ

R' & Mrs. Haim Cohen-Saban - Brooklyn, NY

SPONSOR YORUCHA

*& help disseminate this relevant
and engaging free platform*

TO THOUSANDS WORLDWIDE!

- Become a Yorucha Founder \$25,000
- Dedicate a Month of Yorucha \$18,000
- Dedicate a Ma'areh Mekomos Booklet \$12,000
- Yorucha Corporate Sponsorship \$10,000
- Ma'areh Mekomos Booklet Distribution \$5,000
- Single Topic Corporate Sponsorship \$2,500
- Sponsor a Week of Yorucha \$1,800
- Sarei Elef \$1,000

Donations can be made payable and sent to:
Bais HaVaad Halacha Center 105 River Ave. Suite 301 Lakewood NJ 08701
501c3 Tax EIN# 26-3711474

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser - 8

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Pruzbul and other Shemitah Topics

Winter 5782 - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Collections and Bankruptcy- 2
- Ribbis Fundamentals - 3
- Heter Iska - 1
- Ribbis by way of Commerce -4

Winter 5782 - 2nd Semester

- Gerama, *Garmi*, Professional Advice & Malpractice- 4
- Brokerage - 2
- Lashon Harah in Business - 2
- Yichud and Gender Related Practices in the Marketplace -4

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Avoda Zara & Commerce - 4

Summer 5782 - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 4
- Peshara and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Partnership Dissolution - 1
- Employment Termination - 3
- Shabbos & Commerce - 4

PART IV Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- *Shomrim* and Fiduciaries - 4
- Shluchim and Agents - 4
 - Harsha'a and Power of Attorney
- *Mazik*, - 4
 - Adam *Hamazik*
 - Gerama and *Garmi*
 - Nizkei Bor
 - Fire Damage
- Nizkei Shcheinim - 4
- Hashavas Aveida - 8
- Yerusha - 4
 - Wills and Trusts
 - Trustees and Executors
- Matana -4
 - al mnas lhachzir
 - Aino Mesuyam
 - Matana Temirta
 - Acharecha
- Arvus - 4
- Moda'ah and Lo Sachmod - 4
- Choshen Mishpat Concepts - 8
 - Shibuda D'Reb Nosson
 - Maamid Shloshton
 - Hefker
 - Nehne and Yored
 - Kofin al Midas Sedom

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen and Lifnei Iver
- Foodservice Arrangements
- Partnerships and Ownership Structure
- Ancillary Businesses
- Finance and Ribbis
- Nursing and Housekeeping
- The Halachic Home; Eruv, Mezuzah, Tevilas Keilim, and Medication
- Compliance and Fiduciary
- Hiring and Poaching

- Avodah Zara and Chukas Hagoyim Issues
- End of Life and Other Medical Matters

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Se'ah Bese'ah Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
 - › Obligation to Adhere to Civil Law
 - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
 - › What Constitutes a Minhag
 - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel - 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting - 1
- Halachos of Employment -4
 - › Backing Out
 - › Where Backing Out Causes a Loss
 - › Working Pro Bono and Hiring Jewish
 - › Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents - 4
 - › Understanding Asmachta
 - › Agreements and Kinyan Devarim
 - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
 - › Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations - 4
 - › Structuring
 - › Legal Entities and Trusts
 - › Management
 - › Divisions of Profits and Losses

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition - 4
 - › Ani Hamehapech
 - › Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded - 4
 - › Mechusar Amana
 - › Mi Shepara
 - › Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 3

CURRENT YORUCHA CHABUROS

ATLANTA

Yeshiva Ohr Yisroel
Rabbi Chaim Friedman

BAL HARBOUR, FL

R' Yakov Tzvi Blejer
Rabbi Zelig Privalsky

The Sephardic Center
Rabbi Yair Massri

BALTIMORE

Khal Ahavas Yisroel
Tzemach Tzedek
Rabbi Dovid Heber
Rabbi Mordechai
Shuchatowitz
Rabbi Shaul Elchonon
Sofer

Baltimore Community
Kollel
Rabbi Ahron Muller

BELLE HARBOR, NY

Congregation Bais
Yehuda
R' Dovid Semel

BOSTON

Congregation Chai
Odor
Rav Dovid Moskovitz

BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's)
Rabbi Heshy Wolf

Beis Hamedrash Of
Flatbush
Rabbi Tzvi Yaakov Zolty
Rabbi Moshe Arieff

Flatbush Park Jewish
Center
Rabbi Eli Moskovitz
Rabbi Yisroel Perelson

Magen Avraham
Rabbi Duvi Bensoussan
Rabbi Eliezer Elbaz

Yad Yosef Torah Center
Rabbi Eddie Kassir

CATSKILL REGION

Tamarack Hills -
Ellenville
Rav Dovid Grossman

CHICAGO

Agudas Yisroel of
West Rogers Park
Rabbi Moshe Scheinberg

Bais Medrash Mikor
Hachaim
Rabbi Mordechai Raizman

Shaarei Tzedek Mishkan
Yair Rabbi Reuven Gross
Rabbi Yishai Broner

Kollel Tiferes Yisrael
Rabbi Yitzchok Simcha

Adas Bnei Yisrael
Rabbi Moshe Kaufman

CINCINNATI

Cincinnati Community
Kollel
Rav Meir Minster

CLEVELAND

Beis Doniel
Rabbi Dovid Aron Gross

Telsho Yeshiva
Rabbi Itamar Nisenbaum

DALLAS

Congregation Toras
Chaim
Rabbi Yaakov Rich

DEAL

Deal Shul
Rabbi Yosef Erani

DETROIT

Lakewood Kollel
Rabbi Boruch Miller
R' Eli Blumenkehl

FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe
Dov
Rabbi Ahron Stein

Sulitzer Bais Medrash
Rabbi Avrohom Hartman

Cong Kneseth Isreal,
(White Shul)
Rabbi Motti Neuburger
R' Ahron Richman

GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

GIBRALTAR

Massias Hall
Rabbi Rafi Bitan

JACKSON

Khal East Veterans
Rabbi Baruch Issac

HOUSTON

Meyerland Minyan
Rabbi Menachem Bressler
Rabbi Shea Lazenga

LAKEWOOD

Bais HaVaad
Rav Dovid Grossman

Bais Medrash Ohev
Yisroel
Dayan Shmuel
Honigwachs
Reb Shaya Ellinson

Bais Medrash of
Chestnut
Rabbi Yosef Greenfeld

Bernath and Rosenberg
Rav Baruch Fried
R' Yossi Schuck

Bitbean
Rabbi Aryeh Caplan
R' Ephraim Arnstein

Clearstream Chabura
Rabbi Yosef Fund
R' Yitzky Rosenbaum

Kehal Nachlas Yaakov
Rabbi Mayer Boruch Turin

Kehilas Heartstone
Rabbi Zecharia
Wiesenfeld
Rabbi Avrohom Ellman

Madison Executive
Offices
Rabbi Doniel Dombroff

Minyan Avreichim
Sefaradi
Rav Ariel Ovadia

Ner Yisroel, Ridge Ave
Reb Shimshon Herz

The Shul at The Woods
Rabbi Chaim Yehoshua
Schorr

Yeshiva Heichal
Hatalmud
Rabbi Mordechai
Rabbi Zvi Basch

LAWRENCE
Greater Five Towns
Chaburah (In Formation)

Yeshiva Gedolah Ateres
Yaakov
Rabbi Yisroel Gold

LINDEN

Bobov Linden
Rav Chaim Sender
Twersky

LOS ANGELES

Bait Aaron Torah
Outreach Center
Rabbi Moshe Nourollah

R' Avraham Hirshberg

Kollel of LA
Rabbi Zalmen Frager

LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue
Reb Yakov Lowinger

MARGATE

Young Isreal of Margate
NJ
Rabbi Yankey Orimland

MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel
Rabbi Maeier Kutoff
Rabbi Binyomin Stoll

Yeshiva of Minneapolis
Rabbi Binyomin Stoll

MONSEY

Brisker Kollel
Rabbi Michael Illes

Congregation Torah
Utfla
Rabbi Moshe Langer

Haverstraw Community
Chabura
Rabbi Tzvi Rubin

Khal Chaye Avraham
Rav Yechezkel Spitzer
Rabbi Eli Moskovitz

Monsey Night Kollel
Rabbi Yisroel Sapirstein
Reb Shimon Marlin

Zichron Yakov
Rabbi Yehuda Russack
R' Simcha Levi

NEW HAVEN

Kollel of New Haven
Rabbi Menachem Prescott

PHILADELPHIA

Philadelphia Community
Kollel
Rabbi Yosef Prupas
Rabbi Yaakov Baum

QUEENS

Congregation Ohr
Bechor Halevi
Rabbi Chaim Schwartz

House of Torah
Rabbi Yosef Mosheyev
Rabbi Abo Zavulunov

RIVERDALE

Riverdale Kollel
Rabbi Michael

Ghermezian

SAN FRANCISCO

San Francisco Chabura
Rabbi Dan Tobali

SOUTH BEND

Midwest Torah Center
Rabbi Doron Lazarus
R' Simon Springer

ST. LOUIS

St. Louis Chabura
Rabbi Eliyahu Chaim
Goldstone
Reb Yaakov Klein

STATEN ISLAND

Kehilas Niles
Rabbi Dovid Waldman

TORONTO

Kollel Ohel Yom Tov
Rabbi Chesky Weiss

Kollel Toronto
Rabbi Avrohom Goldner

THORNHILL

Ateres Mordechai
Thornhill Kollel
Rabbi Yosef Rothbart

Kollel Ohr Yosef
Rabbi Eli Kohananov

WATERBURY

Yeshiva Ateres Shmuel
Rabbi Bernstein

WEST HEMPSTEAD

Beis Medrash of
West Hempstead
Rabbi Dov Greer

Young Israel of W.
Hempstead
Reb David Felt

Reb Aaron Gershonowitz

WOODMERE

Aish Kodesh
Rabbi Yoni Levin

Kehillas Bnai

Hayeshivos
Rabbi Shmuel Witkin

TO CREATE OR JOIN CHABURA CONTACT US

☎ 732.232.1412

☎ 888.485.VAAD(8223) #302

✉ yorucha@baishavaad.org

👉 baishavaad.org/yorucha

על פי התורה אשר יורוך Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION To facilitate and provide a framework for the frum businessman to gain the in-depth halachic knowledge he needs for contemporary business dealings.

VISION Through increased knowledge and guidance, Yorucha will elevate the frum public's adherence to halacha as it pertains to choshen mishpat and standard business practices.

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms. Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance.

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburots coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'emunah uveyosher*.

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

 888.485.VAAD(8223) #303

 yorucha@baishavaad.org

 baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.

CURRENT CHABUROS

Baltimore • Belle Harbor • Boston • Brooklyn • Catskills • Chicago • Cincinnati • Cleveland • Dallas • Detroit • Fairlawn • Far Rockaway
Gateshead, UK • Ghana • Gibraltar • Houston • Jackson • Lakewood • Lawrence • Los Angeles • Lido Beach • Margate • Minneapolis •
Monsey • Passaic • Philadelphia • Queens • Riverdale • St. Louis • Staten Island • Toronto • Waterbury • W. Hempstead • Woodmere